

Legenda o picokima kao primjer hrvatske usmene književnosti

Terlević, Monika

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:360183>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-01**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MONIKA TERLEVIĆ

LEGENDA O PICOKIMA KAO PRIMJER HRVATSKE USMENE KNJIŽEVNOSTI

(“Zakaj nam vele PICOKI?”)

Završni rad

Pula, srpanj, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MONIKA TERLEVIĆ

LEGENDA O PICOKIMA KAO PRIMJER HRVATSKE USMENE KNJIŽEVNOSTI

(“Zakaj nam vele PICOKI?”)

Završni rad

JMBAG: 0303059190, redoviti student

Studijski smjer: Preddiplomski stručni studij Predškolski odgoj

Predmet: Usmena zavičajna baština

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Teorija književnosti

Mentor: doc.dr.sc. Vjekoslava Jurdana

Pula, srpanj, 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Monika Terlević, kandidat za prvostupnika Predškolskog odgoja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da i koji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA o korištenju autorskog djela

Ja, Monika Terlević dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Legenda o Picokima kao primjer hrvatske usmene književnosti koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis_____

SAŽETAK

Hrvatska je usmena književnost dragocjeno blago nekog zavičaja koji stariji prenose na mlađe naraštaje. Samim time, omogućuju razvoj vlastitoga identiteta, osjećaja pripadnosti određenoj zajednici i tradiciji. Upravo je takvo prenošenje usmene književnosti i zavičajne kulturne baštine prisutno i u gradu Đurđevcu, malom kraju ponosnih *Picoka*. Ovim se radom prikazuje kvalitetan odgojno-obrazovni proces iz dječjeg vrtića „Maslačak“ u kojem odgojitelji bogate znanje i kulturne vrijednosti vrtićke djece kroz mnogobrojne aktivnosti, etno-tradicijske programe i projekte, sudjelovanjem na raznim manifestacijama od kojih je najznačajnija *Picokijada*. Iz cjelokupnog istraživanja može se zaključiti kako je grad Đurđevac izrazito bogat nematerijalnom kulturnom baštinom od kojih je najpoznatija *Legenda o Picokima* koja, kao primjer hrvatske usmene književnosti, prikazuje spoj povijesnih događaja i legendarnih završetaka o čijoj istinitosti možemo samo nagađati. No, unatoč tome, ta se Legenda nalazi u ponosnom srcu svih Đurđevčana, te se svakodnevno, na mnoge zanimljive načine, prenosi djeci kako nikada ne bi bila zaboravljena, već živjela i ostala njihov ponos.

KLJUČNE RIJEČI: Legenda o Picokima, kultura, usmena književnost, Đurđevac, predškolski odgoj, nematerijalna kulturna baština.

SUMMARY

Croatia's oral literature is a precious treasure handed over by the elderly to their children and the next generations. By doing so, they provide a loving home for their children, but also for their own culture. It is precisely this kind of transmission of oral literature and homeland heritage that is present in the town of Đurđevac, a small town of proud Roosters ("Picoki"). This work presents the high-quality educational process implemented in the kindergarten "Maslačak", where educators bring to the toddlers a wealth of knowledge and cultural values through numerous activities, ethno-traditional programs and projects, and participating in various events, most important of which is Picokijada. With careful examination coming from this research, it can be concluded that the town of Đurđevac is extremely rich with intangible cultural heritage, the most famous of which is the Legend of Picoki, an ample

example of Croatian oral literature, presents a combination of historical events and legendary endings of whose accuracy we can only speculate. But despite this, the Legend resides proudly in the hearts of all its citizens, and in everyday life, in many interesting ways it is being offered to youngsters, so it would never be forgotten, but kept alive in their hearts and minds, remaining their highest pride.

KEY WORDS: Legend of Picoki, culture, oral literature, Đurđevac, preschool education, homeland heritage.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	8
2. KULTURA	9
2.1. USMENA KNJIŽEVNOST	10
2.1.1. USMENE PROZNE VRSTE.....	11
2.1.1.1. LEGENDA	11
3. GRAD ĐURĐEVAC.....	13
3.1. KULTURA I TRADICIJA	16
3.2. UTVRDA STARI GRAD	22
4. DJEČJI VRTIĆ „MASLAČAK“	26
5. LEGENDA O PICOKIMA.....	31
5.1. PODRAVSKA LEGENDA – PRIČA ZA DJECU I ODRASLE.....	37
5.1.1. LEGENDA O PICOKIMA.....	42
6. PICOKIJADA OD LJETA DO LJETA.....	50
6.1. IZLOŽBE ZA VRIJEME PICOKIJADE	50
7. ZANIMLJIVOST	55
8. ZAKLJUČAK	57
LITERATURA	58
PRILOZI.....	63

1. UVOD

Tema ovog završnog rada je Legenda o Picokima kao primjer hrvatske usmene književnosti. Tim se radom nastoji prikazati vrijednost upoznavanja djece s kulturnom baštinom i tradicijskim običajima no i vrijednosti njegovanja vlastitog kraja. Svrha ovog rada je ukazati na važnost upoznavanja djece s kulturnom baštinom, na njima razumljiv, zanimljiv i prihvatljiv način kako bi se tradicija njihovih predaka njegovala i prenosila na buduće generacije.

Upoznavanje djece s kulturnom baštinom njihova vlastita zavičaja ima neizmjernu vrijednost jer osim što uče, spoznaju i otkrivaju kako su njihovi djedovi i bake nekada živjeli, što su radili te kako su preživljavali, stječu i temeljna znanja o vrijednosti baštine koja se prenosi već stotinama godina. U tom okviru, cilj je rada konkretno ukazati na bogatu kulturno-povijesnu tradiciju grada Đurđevca.

U radu je prikazano kako djeca iz đurđevačkog *Dječjeg vrtića „Maslačak“* uz odgojiteljice promiču i aktivno istražuju povijest svojega zavičaja te sudjeluju u brojnim manifestacijama. Tako se prikazuje uključivanje djece u realizaciju manifestacije *Picokijada* po kojoj je Đurđevac nadaleko poznat.

Pri istraživanju korištena je metoda promatranja koja podrazumijeva metode terenskog istraživanja i prikupljanja podataka, kao i sudjelovanja u aktivnostima. Korištena je i povijesna metoda za istraživanje i proučavanje povijesti grada Đurđevca te kulturnih značajki i vrijednosti toga kraja. Temeljni podatci prikupljeni su iz stručne literature, zbornika radova te iz mrežnih izvora, dok su metodom intervjua postavljena pitanja odgojiteljicama dječjeg vrtića „Maslačak“ te ravnateljici vrtića Martini Repić. Također, metodom intervjua, pitanja su postavljena i bivšoj stanovnici grada Đurđevca Meliti Horvat, kako bi se bolje upoznao nekadašnji način života u gradu Đurđevcu te važnost *Legende o Picokima* kao primjera čuvanja hrvatske usmene književnosti i nematerijalne kulturne baštine.

2. KULTURA

Kultura... Velika kultura širokog značenja. Kultura umjetnosti, riječi, naroda, ponašanja. Možemo li uopće govoriti o kulturi u odgojno-obrazovnim ustanovama? Na koji način približiti šestogodišnjaku pojam kulture? Kultura je tako malena riječ, zlatnog nam značenja. Najveća vrijednost nas, kao naroda, naših predaka, naše povijesti. Kako dijete upoznati s kulturom? Široko značenje ove riječi može nas odvesti u krivi smjer i time riječ utopiti u more njoj sličnih. No, je li to zaista tako? Je li zaista teško kulturu približiti djeci? Ovim ćemo radom dokazati da su djeca čudesna bića malenih glavica no velikih znanja. Nismo nikada ni sanjali što zapravo djeca mogu... Zašto im onda ne bismo približili i ovaj novi izazov i upoznali ih sa, ne samo riječi kulturom, ne samo pojmom kulture, njezinim dubokim značenjem, već i važnosti kulture kao upoznavanja s našim precima, njihovim običajima, pričama i legendama, našom najbitnijom kulturnom baštinom, a u ovom slučaju s kulturnom baštinom grada Đurđevca koja se nadaleko prepoznaje po izrazito zanimljivoj Legendi o Picokima.

No, za početak, potrebno je pojasniti sam pojam kulture koja u najširem smislu, označava sve ono što je stvorilo ljudsko društvo i što postoji po tjelesnom i umnom radu ljudi, za razliku od prirodnih pojava. Dakako, postoje specifične vrste kultura kao što su materijalna kultura, duhovna kultura te nacionalna kultura koja se odnosi na povijesne tradicije, moral i običaje, jezik, književnost te umjetnost svakog naroda. „U užem smislu kultura označava stupanj savršenstva postignut u vladanju nekom granom znanja.“ Neizbježno je spomenuti da je znanost komponenta kulture, jer ona izravno pridonosi njenom razvoju, razbija predrasude te unosi humane odnose među ljudima (Zelenika, 2000:70).

Kultura je zapravo vrlo širok pojam koji obuhvaća ukupnost tvorbi ili pojava u materijalnom i duhovnom životu svakoga naroda i čovječanstva u cjelini, a pod pojmom baštine podrazumijeva se naslijeđe koje preci ostavljaju potomcima. Stoga je i kulturna baština široki pojam naslijeđenih kulturnih dobara, a odnosi se na dostignuća što su nam preci ostavili u jeziku i književnosti, graditeljstvu i likovnim umjetnostima, uključujući i narodnu umjetnost, u glazbi, kazalištu, filmu, znanosti i u drugim područjima koji zajedno čine ukupnost kulture (Marasović, 2001:6).

Time dolazimo do naše nezapisane povijesti. Na koji su način naši preci prenosili zanimljive priče i legende koje su nam danas poznate i uz koje provodimo svoje slobodno vrijeme?

2.1. USMENA KNJIŽEVNOST

Usmena književnost je kao najstariji i najdugotrajniji oblik umjetničkoga stvaranja jezičnim medijem tijekom povijesti imala različite nazive, ali je uglavnom bila filološka disciplina jer je kao struktura oblikovana riječima. Prvotno namijenjena usmenom prijenosu, motri se prema književnoteorijskim kriterijima kao i pisana, a kada se motri, opisuje i prosuđuje prema književnim načelima, pripada književnim rodovima lirike, epike, drame, retorike, jednostavnih oblika te brojnim tipovima pripadajućih i podređenih književnih vrsta i rubnih usmenoknjiževnih oblika (Botica, 2013:39).

No kako bi mogli razumjeti pojedinu vrstu usmene književnosti, moramo spomenuti da je usmena književnost kao kulturno dobro tradicijskog tipa nastajala u pojedinome povijesnom trenutku i u živoj komunikaciji funkcionirala na specifičan način što možemo zaključiti i iz Legende o Picokima. Zahvaljujući pojedincima koji su uvidjeli vrijednost nekoga usmenoknjiževnog proizvoda, pojedini su oblici i zapisani. Uz pretpostavku da stariji zapisi bolje obilježuju tradiciju, da čuvaju i arhetipske uzorke, imaju stanovitu prednost u opisu i povijesnom pregledu (Botica, 2013:52).

Hrvatska je usmena književnost imala iznimno plodna razdoblja, a kako je njezina povijest ponajprije oslonjena na zapise, stanovitu su prednost imali stariji među njima, koji su nastali do svršetka 18. stoljeća (Botica, 2013:69).

No, u koji dio široke usmene književnosti onda smjestiti Legendu o Picokima koja je temom ovoga rada?

2.1.1. USMENE PROZNE VRSTE

Za razumijevanje ishodišta priča i povijesni razvoj najprije je potrebno odrediti smisao priče i pripovijedanja kao antropološku vrijednost. No nije lako domisliti izvedbenu strukturu, smisao i funkciju toga usmenoknjiževnog žanra. Narativni je kod i glas pripovjedača i okosnica radnje, ali i susretište s mogućim recipijentom bez čijeg sudioništva gotovo i nema te književne vrste (Botica, 2013:384).

Za teme koje su primjerene pripovijedanju potrebna je prije svega vizija pripovjedača, koji se mora uputiti u vizijsku avanturu i njome stvoriti pripovjedački svijet (Botica, 2013:385). Stoga je iznimno zahtjevno motriti ulogu priča i pripovijedanja u verbalnoj tradicijskoj kulturi čime dolazimo do legende.

2.1.1.1. LEGENDA

Legenda se u hrvatskoj tradicijskoj kulturi očituje i kao samostalna vrsta, premda je usko vezana za predajni žanr. No, legenda se i razlikuje od tipične predajne strukture jer je najčešće religijske motivike ili nosi neke nejasne i povijesne, pojedinačne i kolektivne asocijacije, a odlikuje se iznimno brojnim fantastičnim elementima (Botica, 2013:446). Po tome je legenda učinila stanovit otklon od žanra predaje jer se fantastično uglavnom ne može provjeriti na nekome stvarnom objektu, slično kao ni mitem, i prima se s manjim vjerovanjem u ono o čemu se govori. To možemo vidjeti i na primjeru Legende o Picokima, s obzirom da se ne temelji u potpunosti na određenim povijesnim zbivanjima, čime se mnogi propitkuju je li ona zaista istinita.

Legendarno, i narativ legende, po pravilu tematizira i zanimljive povijesne zgode iz života viših društvenih staleža, ali i sve događaje koji imaju nešto posebno i ističu ono što je blizu čudesnoga, fantastičnoga, nevjerojatnoga. Teorijski, se legenda, kao i pisana predaja, često pojavljuje u pisanom obliku još od srednjovjekovlja. Od tada je predajno lako premošćivalo granice i prelazilo iz usmenoga u pisano, kao što su i brojne pisane predaje prelazile u usmenu komunikaciju i realizirale se prema njezinim

načelima. Tu su komunikaciju podržavali i recipijenti jer su obično vjerovali i primali ono što je određena predaja značila u svom prirodnom okolišu, kao što i sami Đurđevčani ponosno nose svoje ime *Picoki*. To vrijedi i za povijesne, religijske predaje, za predaje o podrijetlu nekih mjesta, pojava i naroda (Botica, 2013:447).

Legende i legendarne predaje nisu toliko obilježene mjesnim kontekstom i one funkcioniraju na drugi način. Po pravilu im ne treba mjesna recipijentnost da bi trajale i funkcionirale. Imaju neku čvrstu i trajniju fakturu i ne ovise o funkcionalnom recipijentskom aspektu. I legende često dodiruju i najdublju starinu, i transformiraju se prema potrebi, posebice kad tematiziraju opće ljudske sadržaje (Botica, 2013:451).

U legendi elementi nadrealnog i dalje prevladavaju, ali, za razliku od bajke, već je prisutna i konkretnija građa s povijesnim i zemljopisnim podacima, istaknutim pojedincima, svecima, neobičnim životinjama, imenima gradova i naselja. Legenda tumači uzroke kulturnim i historijskim pojavama te je upravo zbog toga konkretno gradivo funkcionalno prisutno, jednako kao i u gradu Đurđevcu (Škreb, Stamać, 1998:184).

No, prije upoznavanja *Legende o Picokima*, valja upoznati prostor na kojem je nastala, a ovdje je riječ o gradu Đurđevcu, koji okružuju tri potpuno različita geografska područja, te koji obiluje bogatom kulturnom baštinom i zanimljivim historijskim događajima.

3. GRAD ĐURĐEVAC

Tema ovog završnog rada je zanimljiva legenda čije je mjesto zbivanja grad Đurđevac koji je smješten u sjeveroistočnoj Hrvatskoj, a u upravno-administrativnom pogledu pripada Koprivničko-križevačkoj županiji. Današnji Stari grad nastao je usred močvare na uzvišenom pješčanom humku (Grad Đurđevac, nije datirano: nije paginirano, 16. 03. 2018).

Slika br. 1 - Geografsko botanički rezervat Đurđevački pijesci

Izvor: Kalendar 2016. (Srpanj 2016.) Đurđevac: Grad Đurđevac

Kada bismo se vratili u povijest, Đurđevac (pravilno Đurđevac) se spominje od 1267. godine. Danas je gradić i središte đurđevačke Podravine. Godine 1532. Sulejman I. Veličanstveni se vraća u Carigrad, poslije neuspjeha kod Kisega. Prolazi Podravinom i pljačka đurđevački prostor. Oko đurđevačkog kaštela je podignut obrambeni zid, ispred ulazne kule ograđen je prostor, na završecima zidova sagrađene su manje obrambene kule. Između kula je ulazni most, a od tog mosta, preko širokog pojasa močvare je dugi hrastov most koji vodi do naseljenog mjesta. Vlasnik grada tada je posljednji član obitelji Ernušt, Gašpar. Nakon Gašparove smrti

posjed i utvrda, nakon političkih previranja, dolaze u ruke kralja Ferdinanda I. koji Đurđevac, kao i utvrde Koprivnica i Prodavić (Virje) predaje u ruke kapetanu Luki Sekelju radi organiziranja obrane Podravine. Godine 1549. Sekelj će od kralja dobiti podatke o stanju utvrde: „Usred đurđevačke utvrde središnja je kula, koja ima tri kata, jedan iznad drugoga, ali nema krova, te je odmah potrebno podići krov. Na toj pokrivenoj kuli mogla bi se ubuduće održavati stalna straža, koja bi odatle mogla nadgledati cijelo polje uokolo utvrde i na vrijeme uočiti kretanje neprijatelja. Ta ista kula bi bila i najprikladnije mjesto za čuvanje barutnog praha, jer je suha i čvrsto je građena“ (Grad Đurđevac, op. cit). Sada se barut čuva u prostorijama unutar utvrde, što je opasno, jer bi se moglo dogoditi, da u kakvom nesretnom slučaju, cijela utvrda bude rastepena od eksplozije. Utvrda posjeduje tada još dva krilna zida, dvije okrugle kule, bez ikakvog naoružanja.

Godine 1552. Ulama-beg, u velikom jurišu, napada Đurđevac. U brzom i krvavom opsadi pogiba nekoliko turskih aga, a Ulama-beg se povukao. Brzina ovog taktičkog manevra Ulama-bega stvorila je među braniteljima đurđevačke utvrde legendu o lukavstvu i picoku, što je bilo donekle logično objašnjenje za iznenadno povlačenje turske vojske (Grad Đurđevac, op. cit).

No, čitajući povijesne zapise, možemo uočiti kako „...pođu Turci prema Đurđevcu, gdje su na grad (tvrđu) pucali 6 sati. Posada se u Đurđevcu hrabro borila, te su vojnici sa gradskih zidina gađali Turke. Pošto za toga juriša izginuše neki odličniji Turci (age i vojvode), prestane Ulamabeg o opsadom Đurđevca, te s vojskom krene na jugozapad prema selu Domanjkušu prema Bjelovaru. O tome izvješćuje 8. kolovoza 1552. Luka Sekelj, koji dodaje, kako je od nekoga prebjega doznao, da Ulamabeg želi na povratku redom zauzeti tvrđe Čazmu, Dubravu, Ivanić, Sisak i Kostajnicu“ (Horvat, 1997:18).

Time zaključujemo kako se, zaista, navedena legenda i povijesni zapisi grada Đurđevca ne poklapaju, čime možemo samo nagađati o istinitosti legende.

Što se tiče geografskih odrednica, prirodni okoliš Đurđevca određuju tri geografska elementa, a to su: dolina rijeke Drave i njezine zaobalne vode, Đurđevački pijesci i obronci Bilogore. Đurđevac se razvio na dodiru pješćanih površina i močvara koje je vodom snabdijevala rijeka Drava. Na pješćanim gredama

zarobljenim močvarama stvorilo se humusno tlo na kojem su stanovnici toga kraja osnivali svoja naselja i poljoprivredne površine.

Slika br. 2 - Rijeka Drava, europska "Amazona"

Izvor: Kalendar 2016. (Rujan 2016.) Đurđevac: Grad Đurđevac

Močvare su se stoljećima povlačile prirodnim putem, a od 18. stoljeća u tome su značajnu ulogu imali Đurđevčani koji su – u režiji krajiških vlasti – prokapali kanale i tako višak vode usmjeravali prema rijeci Dravi i drugim vodotocima. Zato je Đurđevac u prošlim stoljećima bio bogat kanalima koji su bili presvođeni različitim mostovima i prijelazima (Muzej Grada Đurđevca, nije datirano: nije paginirano, 10. 02. 2018).

Za močvarne predjele karakteristične su raslinje vrbe koje predstavljaju nezaobilazne vizure podravskog pejzaža. Vrbe su u ovome dijelu Podravine korištene na različite načine; od pruća i šiblja za izradu ograda i košara do posuđa izrađenog od vrbova drveta – *korita i strugajne*. Poplavne livade služile su kao dodatan izvor hrane i nastora za stoku, a za ispašu bili su pogodni *bereki* - raslinjem bogate čistine u šumama.

Pješčane površine u blizini Đurđevca danas poznate kao *Đurđevački peski* u prošlosti su Đurđevčanima zadavale velike probleme zbog čega su od kraja 19.

stoljeća ulagali velike napore kako bi ih ukrotili. Zatravljene dijelove koristili su za ispašu stoke, crnogorične šume za *smolarejne*, a na pijesku u neposrednoj blizini naselja nalazili su jeftino, ali škrto poljoprivredno i građevinsko zemljište. Znatne površine u ovome dijelu Podravine zauzimaju šume i to one u dravskoj nizini i one na bilogorskim obroncima. One se razlikuju po sastavu drveta. Nizinske šume obiluju hrašćem koje je bilo korišteno u graditeljstvu, dok su šume na bilogorskim obroncima – *kolijnaki* – bile prvenstveno izvor kolja i ogrjevnog drva. Na bilogorskim su obroncima bili i vinogradi, odnosno gorice, koji su predstavljali važan dio obiteljskih gospodarstava (Muzej Grada Đurđevca, nije datirano: nije paginirano, 10. 02. 2018).

3.1. KULTURA I TRADICIJA

Uz bogatu materijalnu kulturnu baštinu Đurđevčani i bogatstvo duhovne i materijalne kulture očituju kroz razne manifestacije i svetkovine. Mnoštvo narodnih običaja u Đurđevcu najočitije je upravo u vrijeme održavanja kulturno-sportske manifestacije *Picokijada*, na priredbi *Podravina od leta do leta*. Na aranžiranim konjima, nekoć zaprežnim, a danas traktorskim prikolicama ožive dijalekti, nošnje, običaji, plesovi, igre, sviranje cimbalu, tradicijska umijeća i obrti.

Slika br. 3 - Sviranje cimbalu - nematerijalno kulturno dobro

Izvor: Kalendar 2016. (Prosinac 2016.) Đurđevac: Grad Đurđevac

Ovom povorkom na najoriginalniji način prezentira se nematerijalna etnografska baština đurđevačke Podravine raznorodnih tema, npr.: *Prelje, Od valanke do ojala, Goričanski posli, Od šume do deske, Kovači, Svati, Čelajec, Od sirka do metle, Od lana do platna, Kolinje...*

Slika br. 4 - Izrada odjeće od tradicijskih materijala na Picokijadi

Izvor: Turistička zajednica grada Đurđevca

Koliko su naroda pjesma, ples i običaji bili važni pokazuje briga oko pripravljanja oprave za ples, osobito za djevojke. Dijelovi nošnje ukrašavali su se protkivanjem raznobojnim pamukom pa onda još i vezenjem prekasnim „Ivanečkim vezom“. Folklorna društva i tamburaški sastavi koji se predstavljaju tijekom manifestacije „Podravski motivi“ pokazali su da te vrijednosti Podravci i danas njeguju (DIF Koprivnički Ivanec, nije datirano: nije paginirano, 12. 03. 2018).

Narodna nošnja, opisana na stranicama Društvo izvornog folklora Koprivnički Ivanec, po svom izgledu odgovara tipu panonskog područja. Unutar panonske zone prisutne su mnogobrojne međusobne razlike, no određene konstante ipak postoje.

Bijelo domaće tkano platno biljnog je porijekla - lan, konoplja, pamuk. Temeljni dijelovi ženskog ruha slijede trodijelni obrazac - košulja, suknja (sastavljena ili rastavljena od košulje u struku), te pregača, dok se muško ruho sastoji od košulje i hlača (DIF Koprivnički Ivanec, op.cit). Ruho je nekrojeno, jer su pojedini dijelovi izrađeni spajanjem ravnih komada platna, sitnije ili gušće nabranih. Platno se nekada davno tkalo na tkalačkom stanu. Danas se do njega dolazi na način da ga se kupuje od starih žena. Temeljno ruho nadopunjuje se zimi gornjim odjevnim predmetima. Narodna nošnja služila je za zaštitu od hladnoće, za ukrašavanje i uljepšavanje, za pokrivanje zbog stidljivosti i kao zaštita od uroka. Podravska se narodna nošnja svakodnevno nosila do sredine 20. stoljeća. Svečana ženska narodna nošnja sastoji se od 16 dijelova: *poculica*, *špice*, *kofrtalo*, *podšpice*, *pantlin*, *mala pocuknjenka*, *pocuknjenka*, *robača*, *pleček*, *frtun*, *pojas*, *peća*, *robac*, *kožulec*, *ropčec* i *kordovanjske čizme*. Muška narodna nošnja ima ove dijelove: *robača*, *gače*, *lajbec*, *škrlak s cimerom* i *kordovanjske čizme ili čizme s trdemi sarami* (Šegović, 2016:16).

Slika br. 5 - Đurđevačka narodna nošnja

Izvor: Autorica rada, fotografirano 29. prosinca 2017.

U đurđevačkoj nošnji običaj izrade odjeće od tradicijskih materijala te njihova izrada djelomično ili u cijelosti se izgubila. Odijevanje je odavalo dob, a nerijetko i socijalni status. U ženskoj nošnji možemo izdvojiti karakteristično oglavlje *poculicu z ružami* te radnu obuću, opanke *vezovake*. Nosili su ih stari Podravci, pleteni od kore i lika veza odnosno vezike – jedne vrste brijesta, po kojoj su dobili ime. No mogla je poslužiti i kora vrbe i lipe. Podravci su ih pletli u proljeće kada je bilo svježije kore, a nosili najviše u vinogradu (Muzej Grada Đurđevca, op. cit).

Slika br. 6 - *Poculica z ružami*

Izvor: Autorica rada, fotografirano 29. prosinca 2017.

Slika br. 7 - Tradicionalna đurđevačka nošnja na Podravini od leta do leta

Izvor: Autorica rada, fotografirano 1. srpnja 2018.

Ormar Đurđevčana je kao dio namještaja imao posebno mjesto i značenje u tradicijskom domu, jer je nekoć činio miraz koje je mlada donosila u novi doma nakon udaje. U njemu se čuvalo tradicijsko ruho. Na vratima s unutarnje strane često su bili ispisani kratki tekstovi grafitnom olovkom iz životnih ciklusa. Izgled ormara odavao je socijalni status onog tko ga je naručio, ali i vještinu majstora koji ga je izrađivao. Često od ukrasa na njegovim prednjim vratima ili u nadvoju nailazimo na motive uzete iz prijašnjih stilskih razdoblja (Muzej Grada Đurđevca, op. cit).

Slika br. 8 – Ormar Ivana Furdica iz Đurđevca (na prijelazu 19. u 20. stoljeće)

Izvor: Autorica rada, fotografirano 29. prosinca 2017.

Od brojnih đurđevačkih običaja izdvaja se *kupovanje slugu na Đurđevo*. Sluge su bili siromašniji momci iz Đurđevca i okolice koji su radili sve poslove kod imućnih seljaka od Đurđeva do Đurđeva ili čak i duže. Naknada za njihov rad bilo je plaćanje

u novcu ili pak odjeći, hrani i prenoćištu. Neki od njih promijenili bi svoj status ako bi oženili gazdinu kćer i tako postali budući gazde (Muzej Grada Đurđevca, op. cit).

Tradicija se očituje i u graditeljstvu. Do polovice 20. stoljeća još su se mogle naći tradicijske kuće prizemnice građene kanatnom konstrukcijom pokrivene slamnatim krovom te daskom zatvorenim zabatom. Najčešći tip kuće su *iže* poredane u nizu uz cestu s užom zabatnom stranom s dva prozora, *obloka* na pročelju (Muzej Grada Đurđevca, op. cit).

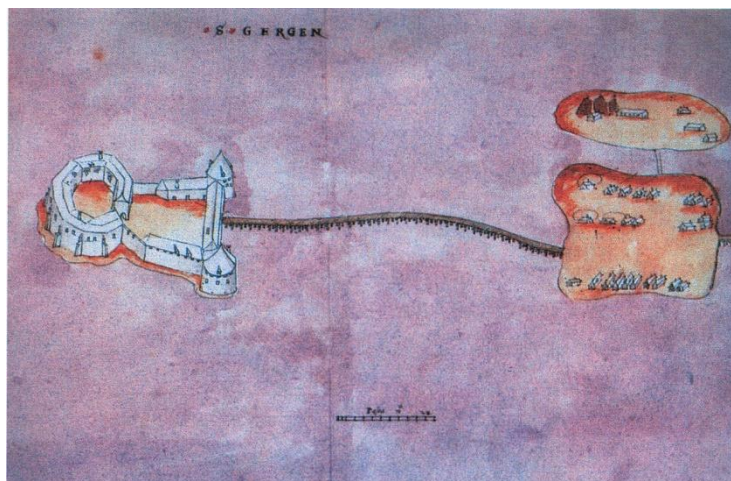
Osnovna grana gospodarstva bilo je stočarstvo, a poslije i ratarstvo. Tradicija izrade tekstilnog rukotvorstva zadržala se do pojave kupovnog tekstila u domaćim trgovinama. Osnovne sirovine za izradu tekstila bili su konoplja i lan, a proces obrade do finalnog proizvoda bio je ženski posao i iziskivao je veliki trud i umijeće (Muzej Grada Đurđevca, op. cit).

Grad je Đurđevac izrazito bogat kulturnim običajima, povijesnim događajima i zavičajnom baštinom, no prepoznatljiv je i po svojoj jedinstvenoj srednjovjekovnoj utvrdi *Stari grad* koja čini jedinstveni fortifikacijski objekt, ne samo na području kontinentalne Hrvatske, već i šire.

3.2. UTVRDA STARI GRAD

Nekad okružena močvarom koja je ujedno i prirodni oblik zaštite, utvrda pripada tipu Wasserburga. Početak gradnje seže u 14. st., a nastavlja se kasnijim dogradnjama. Nepravilnog je poligonalnog centralnog oblika. Branič kula nastala je kasnije, u 16. st., a na sebi nosi zanimljive stilske detalje (gotičke kruškolike profilacije dovratnika i kamene klupčice pri ulazu u vežu). Dodatnu zaštitu činili su bedemi ne istog vremenskog postanka formirajući tzv. vanjsko dvorište s dvije kružne ugaone kule (Muzej Grada Đurđevca, op. cit).

Slika br. 9 - Plan starog grada Đurđevca iz 1556.

Izvor: Turistička zajednica grada Đurđevca

Utvrda je bila osobito značajna u vrijeme prodora Osmanlija, nakon pada grada Virovitice pod njihovu vlast 1552., a o njezinu značaju i tadašnjem izgledu govore i brojni planovi i nacrti koji se čuvaju u arhivima u Austriji i Njemačkoj. Utvrda više nije imala obrambenu zadaću nakon povlačenja Osmanlija iz Europe, a prestankom svog strateškog značenja izgubila je i svoju funkciju te su njezini prostori, osobito u prvoj polovici 20. st., imali različite namjene, a danas je u njoj smješten Muzej Grada Đurđevca (Muzej Grada Đurđevca, op. cit).

Slika br. 10 - Stari grad Đurđevac

Izvor: Turistička zajednica grada Đurđevca

Njezina revitalizacija ključna je za još veći rast kulturne i turističke ponude grada Đurđevca, ali i cijele Koprivničko-križevačke županije. Osamdesetih godina dolazi do pokretanja inicijative za uređenje i prenamjenu utvrde čiji najvrjedniji dio ispunjavaju galerijski prostori prvog kata (Muzej Grada Đurđevca, op. cit).

Uz postojeću likovnu zbirku, koja je oblikovana na temelju donacija umjetnika te je formirana 1976. godine, s vremenom se nadopunjavala. Prekretnicu u muzejskom, kulturnom i turističkom smislu čini Donacija hrvatskog slikara Ivana Lackovića Croate, s više od 2000 muzejskih jedinica – djela likovne zbirke hrvatskih autora i autora iz brojnih zemalja svijeta. U toj donaciji su i plakati, sakralne skulpture 17. i 18. st., etnografska zbirka tekstila, katalozi i knjige (Muzej Grada Đurđevca, op. cit).

Slika br. 11 - Prvi posjetitelji Muzeja u 2018. godini

Izvor: <https://muzej-djurdevac.hr/2018/01/02/polaznici-djecjega-vrtica-maslacak-novu-godinu-zapoceli-obilaskom-kulturnih-znamenitosti-grada/>, Muzej Grada Đurđevca, *Polaznici dječjeg vrtića Maslačak Novu godinu započeli obilaskom kulturnih znamenitosti grada.* (17. 03. 2018.)

Donacija ILC danas čini stalni postav Muzeja Grada Đurđevca. Smještena je u autentičnom potkrovlju utvrde, a otvorena za javnost 1997. godine i broji 163 djela hrvatskih umjetnika s kraja 19. i 20. stoljeća (Muzej Grada Đurđevca, op. cit). Ostali dio donacije prezentira se kroz izložbene projekte posvećene nekom autoru ili temi. Time muzejska zbirka nije statična, već djeluje kao živi organizam.

Uz spomenuti stalni postav, Muzej u svom programu godišnje realizira deset do dvanaest izložbenih projekata kojima je dosegao i održao status priznatih galerijskih prostora u Republici Hrvatskoj.

Izložbe, radionice, predavanja i koncerti učinili su utvrdu i galeriju, odnosno Muzej prepoznatljiv i primamljiv kao turističku destinaciju ovog dijela Podravine.

Također, uz donaciju ILC, muzejski su prostori obogaćeni Interpretacijskim centrom Picokijade. U njemu se mogu otkriti povijesne crtice, etno-baština, prirodne i geografske karakteristike đurđevačkog kraja te njegov najzanimljiviji dio – Legenda o Picokima, kao primjer nematerijalnog kulturnog dobra Republike Hrvatske, koja je prikazana kroz interaktivne instalacije i film odnosno videa sa scenskim prikazima obrane Starog grada od Osmanlija (Muzej Grada Đurđevca, op. cit).

Slika br. 12 - Fotografija s filmskog seta

Izvor: Turistička zajednica grada Đurđevca

Grad Đurđevac bogat je materijalnom i nematerijalnom kulturnom baštinom, no i stanovnicima koji samovoljno i veselo promoviraju svoj grad i svoje bogatstvo. Svakodnevno svoja znanja i iskustva prenose na svoje najmlađe stanovnike grada čime moramo spomenuti najbitniju ustanovu u kojoj se djeca kroz igru ispunjavaju i svakodnevno rastu – *Dječji vrtić „Maslačak“*.

4. DJEČJI VRTIĆ „MASLAČAK“

Predškolski odgoj ima tradiciju u gradu Đurđevcu dulju od 40 godina. Vrtić je radio na raznim lokacijama sve do 1986. godine kad je izgrađen novi namjenski vrtić sa šest odgojnih skupina. S obzirom na velik interes stanovnika, ne samo u gradu već i u prigradskim naseljima kao i susjednim općinama, 1992. godine dograđen je jaslički prostor s četiri odgojne skupine. Kapacitet Dječjeg vrtića je 250 djece u redovnom programu uz korištenje dvije dvorane za tjelesni odgoj. U život vrtića uključuju se djeca od prve godine života pa do polaska u školu. Prostor Dječjeg vrtića opremljen je suvremenom didaktičkom opremom i modernim namještajem. Osim redovnog desetsatnog programa provode se i drugi programi i sadržaji koji su dječji vrtić „Maslačak“ učinili prepoznatljivim. Na taj način dječji vrtić pomaže u odgoju roditeljima, a ujedno njihovo dijete ima odgovarajući smještaj i skrb (Dječji vrtić „Maslačak“, op. cit).

Slika br. 13 - Svečano otvorenje novouređenog prostora vrtića uz njihove polaznike te ravnateljicu Martinu Repić

Izvor: <https://vrtic-maslacak.hr/uz-himnu-maslacak-svecano-otvoren-novouređen-prostor-vrtića/>, Dječji vrtić „Maslačak“: *Uz himnu „Maslačak“ svečano otvoren novouređen prostor vrtića.* Đurđevac (17. 03. 2018.)

Prema riječima ravnateljice, djeca mogu izabrati, prema svojim interesima ili na inicijativu roditelja, nekoliko programa u koje se žele uključiti. To su: strani jezik – engleska igraonica, zbor, šport, vjerski odgoj, program darovite djece, etno-tradicijski program. Vrtić se redovito brine i za djecu koja nisu redoviti polaznici kroz program “Male škole” i igraonicu za djecu od treće do šeste godine života, dok su u redovan život vrtića uključena i djeca s teškoćama u razvoju.

Dječji vrtić “Maslačak” redovito sudjeluje na svečanostima i raznim događanjima u Gradu: *Legendi o Picokima, Đurđevu, Maskenbalu*. Već se petnaest godina organiziraju ljetovanja u Dječjem odmaralištu u Selcu i zimovanja u Kranjskoj Gori. Posebnost u radu vrtića su i putovanja i suradnja s drugim vrtićima u Zagrebu, Koprivnici, Varaždinu, Ludbregu, Virovitici, Čakovcu, Daruvaru... Na tim putovanjima djeca imaju priliku upoznati obilježja pojedinih gradova, odlaze na kazališne predstave, zoološki vrt, zračnu luku, plivanje, klizanje, upoznaju nove prijatelje i njihove vrtiće (Dječji vrtić „Maslačak“, op.cit).

Ravnateljica Martina Repić naglašava kako se može pohvaliti vrijednim i marljivim osobljem koje se redovno usavršava i educira: „Cilj nam je stvoriti vrtić po mjeri djeteta, uvažavati individualne potrebe i učiniti djetinjstvo nezaboravnim“ (Dječji vrtić „Maslačak“, op.cit). Vrtić je često organizator stručnog usavršavanja odgojitelja susjednih vrtića cijele županije. Na njima često sudjeluju stručnjaci iz područja psihologije, uvaženi profesori s fakulteta, savjetnici.

Dječji vrtić “Maslačak” uključio je u rad i djecu Romske nacionalne manjine. „Želja nam je bila kroz program motivirati roditelje da uključe svoju djecu, poticati ih na rano učenje hrvatskog jezika, usvajanje kulturno higijenskih navika, socijalizirati djecu i educirati roditelje“ (Dječji vrtić „Maslačak“, op.cit).

U 2005. godini vrtić započinje s programom za darovitu djecu. „Identificirali smo potencijalno darovitu djecu i započeli individualni rad s posebnim sadržajima, didaktikom, posebnim kompjuterskim igrama“ (Dječji vrtić „Maslačak“, op.cit).

U 2005. godini vrtić je također ponudio i proslave rođendana za djecu subotom i nedjeljom. Projekt se pokazao vrlo zanimljivim kako za djecu predškolskog, tako i za djecu nižeg školskog uzrasta. Također, u navedenoj godini ponuđena je roditeljima

mogućnost da vrtić radi i noću te mogućnost zbrinjavanja djece u dane vikenda. (Dječji vrtić „Maslačak“, op. cit).

Svi ovi projekti i programi ne bi bili ostvarivi bez velike podrške grada i suradnje sa širom društvenom zajednicom, poručuje ravnateljica te naglašava kako svakako treba istaknuti roditelje koji su uvijek velika podrška u radu, organizatori brojnih druženja i idejni začetnici novih projekata i kvalitetnijeg boravka djece u predškolskoj ustanovi.

Na inicijativu odgojiteljica i djece osniva se etno-tradicijski program. „To je program koji djecu upoznaje s njihovom kulturom, načinom života u prošlosti, narodnim plesovima, ali i nošnjama. Djeca zaista pokazuju neizmjernu zainteresiranost za ovaj projekt te nas iz godine u godinu oduševljavaju svojom motiviranosti za daljnji rad i igru“ (Dječji vrtić „Maslačak“, op. cit). Program obuhvaća upoznavanje djece s folklorom, narodnom nošnjom, djeca izrađuju različite tradicionalne igračke od drva i *kukurozovine*, te se upoznaju s tehnikom izrade pojedinih predmeta i starih zanata kao što su pletenje, heklanje, pletenje košara, tkanje i šivanje.

Nadalje, programom se djeca uključuju u projekte vezane uz etno-tradicijske običaje, te sudjeluju u raznim gradskim manifestacijama u koje ubrajamo i *Picokijadu*.

Neki od projekata vezani uz etno-tradicijske običaje uključeni u program su:

1. *Mali istraživači bakinog djetinjstva* – cilj: očuvati i njegovati stare zaboravljene dječje igre i brojalice te skupne igre s pjevanjem svoga zavičaja,

2. *Održivi razvoj* - etnotradicijska zanimanja đurđevačkog kraja – posjete, izleti, dolazak obrtnika u vrtić,

3. *Starinske igre i običaji za malu djecu* – izrada starinskih igrica prirodnim materijalima, njegovanje blagdanskih običaja,

4. *Kako je cvijet došao na svijet* – sadnja, promatranje, izrada cvijeta od recikliranog papira,

5. *Održivi razvoj* – obnovljivi izvori energije (zdrava prehrana, oblici kretanja, sunce, voda, vjetar, okoliš, otpad),

6. *I zapamtimo, otpad nije smeće* – razni prirodno neoblikovani materijali u doticaju s djecom, izrade eko didaktike ...

„Djeca aktivnim sudjelovanjem i djelovanjem u etno programu razvijaju nacionalni kulturni identitet, njeguju ljubav prema kraju u kojem žive, prošlost i tradiciju, što je najveća vrijednost ovog programa“ (Dječji vrtić „Maslačak“, op. cit).

Slika br. 14 - Polaznici etno-tradicijskog programa uprizarili su *Legendu o Picokima*.

Izvor: <https://vrtic-maslacak.hr/picokijada-2017/>, Dječji vrtić „Maslačak“:
Picokijada 2017. (17. 03. 2018.)

Odgojitelji dječjeg vrtića „Maslačak“ ponosno prenose svoju *Legendu* na najmlađe što možemo zaključiti iz svih navedenih programa i projekata koji se u vrtiću provode. Izuzetno je pohvalno kako i sama djeca uživaju u provođenju ovih aktivnosti te kako samoinicijativno u njima i prisustvuju. Vrhunac etno-tradicijskog programa čini izvedba *Legende o Picokima* u sklopu priredbe *Picokijada* u kojoj djeca, obučena u narodnu nošnju, predstavljaju gledaocima tijekom legende ukomponirane s glazbom, plesom, te čak i raznim poznatim đurđevačkim rukotvorinama.

Slika br. 15 - Zakaj nam vele Picoki?

Izvor: Autorica rada, fotografirano 29. lipnja 2018.

Slika br. 16 - Polaznica etno-tradicijskog programa

Izvor: Autorica rada, fotografirano 29. lipnja 2018.

5. LEGENDA O PICOKIMA

Svako, i ponajmanje mjesto na obodnici svijeta, ima neku svoju specifičnost, lokalnu legendu, običaj, ples, govor, koji izdvaja zajednicu u masi drugih i drugačijih. Za Podravinu, čija su naselja grupirana u porječju Drave, to su uglavnom pjesme, legende i pučko graditeljstvo, te u novije doba pučko slikarstvo, poznato kao hrvatska naiva. Dakako, ponešto je od toga preraslo lokalne okvire, postajući vrijednom nacionalnom svojinom.

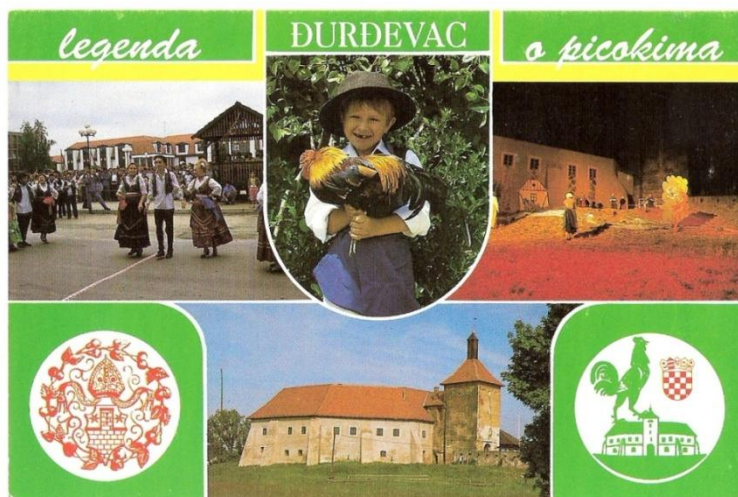
U potonje ulazi *Legenda o Picokima*, uprizorenje koje izaziva veliku pozornost javnosti. Održava se u kontinuitetu od dva desetljeća na originalnoj lokaciji oko đurđevačkoga Starog grada. Riječ je o povijesnom događaju s pridodanim sadržajem, a odnosi se na turske provale u panonski prostor, kada je većina tadašnjih naselja poharana u silovitom prodoru turske vojske. Po uspješnoj obrani ostaje poznata đurđevačka utvrda, tadašnji Wasserburg znana kao *Stari grad* i kasnije pretvorena u značajnu kotu graničarske obrane. Pod zapovjedništvom Luke Sekelja, malena je posada odbila turski napad, te se njihov zapovjednik Ulama-beg povlači prema Čazmi, ostavivši ovaj kutak Podravine nepoharanim. O stvarnim razlozima može se nagađati, no mašta pripovjedača dodaje tome ratno lukavstvo: pijevca – *picoka*, ispaljena na turski tabor, kako bi se protivniku sugeriralo obilje hrane u utvrdi i neuspješnost dugotrajne opsade (Ivanišević, 2008:7).

Slika br. 17 - Ispaljivanje picoka iz topa na uprizorenju Legende o Picokima

Izvor: Autorica rada, fotografirano 30. lipnja 2018.

Slika br. 18 - Đurđevačka razglednica

Izvor: Turistička zajednica grada Đurđevca

Legenda o Picokima živi u narodu Podravine gotovo pet stoljeća i ima uporište u povijesnim zbivanjima iz 16. stoljeća, kada je Osmanska prijetnja pokucala na pitomi i miroljubivi podravski kraj. Osmanlije su dugo opsjedale utvrdu Stari grad čekajući da nestane hrane, a iscrpljeni branitelji, poslušavši savjet stare Đurđevčanke, kao svoju posljednju nadu, iz topa su ispalili zadnjeg *picoka* kojeg su imali. Misleći da branitelji još dugo mogu izdržati opsadu obeshrabreni Turci, uz kletvu moćnog Ulama-bega, odustaju od opsade. Stari đurđevački grad nikad nije bio osvojen (Muzej Grada Đurđevca, op. cit).

Tako su povijesne okolnosti i *Legenda o Picokima* postali temeljem za scenski spektakl koji je centralni dio jedne od najstarijih manifestacija u Hrvatskoj – *Picokijade*.

Slika br. 19 - Uprizorenje Legende na Picokijadi

Izvor: Turistička zajednica grada Đurđevca

Slika br. 20 - Turski vojskovođe

Izvor: Autorica rada, fotografirano 30. lipnja 2018.

Slika br. 21 - Utvrda stari grad u konačnici uprizorenja Legende

Izvor: Autorica rada, fotografirano 30. lipnja 2018.

U sklopu VI. Susreta mladih sjeverozapadne Hrvatske 1968. godine *Legenda* je scenski izvedena na otvorenom podno zidina staroga grada. Idejni pokretač toga scenskog prikaza pod nazivom *Napad na Stari grad* bio je Ante Peroković, đurđevački učitelj, a scenarij su napisali profesorica Vlasta Tompak i Martin Mihaldinec, tadašnji direktor Narodnog sveučilišta u Đurđevcu. Prikaz je režirao Pavle Mihajlović, voditelj mjesnoga amaterskog kazališta. Sljedeći scenski prikaz bio je 1975. godine. Ti prikazi bili su direktan poticaj osmišljavanju trodnevnog programa manifestacije pod nazivom *Legenda o Picokima*. U ožujku 1977. godine zagrebački glumac Drago Bahun i Jura Šaban napisali su scenarij ljetnih priredbi u Đurđevcu pod nazivom *Đurđevac: Legenda i ljetno 77*. U njemu stoji da bi Đurđevac kao mjesto mogao biti „središte kulturnih i zabavnih manifestacija,... jer ima 'autorsko pravo' na *Legendu o Picokima*, očuvan Stari grad i oko njega idealne površine za održavanja spektakularnih priredbi na otvorenom“ i najvažnije, „interes mještana kao izvođača programa i publike“ (Muzej Grada Đurđevca, op. cit).

Ta ideja doživljava realizaciju 1977. godine, a uz glavnu okosnicu programa scensku izvedbu *Legende o Picokima* program sadrži niz priredbi: izložbu kolača i ručnih radova, povorku aranžiranih kola, likovne izložbe, sportske utakmice, folklorne nastupe i slično. Od te godine, održavajući se zadnji vikend u lipnju, *Legenda* poprima različita uprizorenja i prerasta u tradicionalnu kulturno-zabavnu manifestaciju te je 2007. godine uvrštena na Listu zaštićenih nematerijalnih kulturnih dobara Republike Hrvatske. Godine 2008. dobitnica je prestižnog europskog turističkog priznanja EDEN (European destination od excellence) u Bordeauxu (Muzej Grada Đurđevca, op. cit).

Slika br. 22 - Đurđevac - legenda i ljetu '78

Izvor: Turistička zajednica grada Đurđevca

Đurđevčani se ponose svojim starim gradom, nizinskom utvrdom, spomenikom prve kategorije, uz koji je vezana i poznata *Legenda o Picokima*. Građevina je tijekom vremena doživljavala svakakve sudbine, no posljednjih dvadesetak godina tom prostoru se posvećivalo više pažnje, pa je postupno adaptiran strogim nadzorom Zavoda za zaštitu spomenika kulture. Pod kraj 1989. uređen je galerijski prostor s četiri dvorane. Od tada se u galerijskom prostoru redovito priređuju izložbe hrvatskih i inozemnih slikara i kipara. Đurđevac ima likovnu publiku, koja redovito posjećuje likovne manifestacije, kojih je do sada održano više od stotinu: što se tiče sklonosti prema likovnoj kulturi, ne bi se moglo reći da je Đurđevac provincijski gradić (Mihaldinec, 1997:18).

No, ambiciozni Đurđevčani nisu na tome stali. „Potkrovlje Staroga grada, majstorski je uređeno i pretvoreno u iskoristivi galerijski prostor. Uređenje tog prostora poduzeto je sa svrhom da se u njemu smjesti donacija poznatoga slikara Ivana Lackovića Croate, sina toga kraja“ (Mihaldinec, op. cit).

Ivan Lacković - Croata slikar i grafičar, rođen je 1. siječnja 1932. godine u podravskom selu Batinska. U svojim ranijim djelima Lacković prirodno i iskreno izlaže doživljaj prirode i života u rodnoj Batinskoj. Poslije preseljenja u Zagreb 1957. godine, nastavlja slikati poetske prizore iz zavičaja u temperama i uljima na staklu, a potom sve više njegovi nostalgični zapisi bivaju ostvareni u crtežu (Galerija umjetnina A.L.M., nije datirano: nije paginirano, 25.05.2018). S obzirom na to da Lacković nije bio samo vrsni slikar, već i čovjek široke kulture koji nije zaboravio svoje korijene prema zapisima Mihaldineca saznajemo da je Lacković „donio dio skupljenoga ponovno ovamo gdje sam započeo, u Podravini i Đurđevcu. Bez umjetnosti bi čovječanstvo bilo strašno siromašno. Siguran sam da će i ova donacija biti temelj za šire povezivanje kulturnih sadržaja i vrijednosti na podravskom prostoru“ (Mihaldinec, op. cit). Ivan Lacković – Croata je preminuo 2004. godine u Zagrebu.

Prema zapisima iz Muzeja (1997.), otvorenje Galerije s prvom postavom od tristo izložaka upriličeno je na dan Sv. Nikole 6. prosinca pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana, dok je izložbu otvorio ministar kulture Božo Biškupić.

5.1. PODRAVSKA LEGENDA – PRIČA ZA DJECU I ODRASLE

„U odgojno-obrazovnom radu, pa tako i književnom odgoju i obrazovanju treba biti prisutno i načelo zavičajnosti. Zavičajnost je u životu djeteta, prije svega, emocionalna kategorija, prostor senzibilne njegove osjetljivosti“ (Jurdana, 2015:20). Međutim, zavičajnost nas ovdje zanima kao književna i pedagoška kategorija, te se time postavlja pitanje: na koji način približiti djetetu zavičajnu riječ?

Upravo je zbog toga Legenda o Picokima kao najprepoznatljiviji dio nematerijalne kulturne baštine Đurđevca i okolice, pronašla svoje mjesto i u književnom, izdavačkom obliku za najmlađe. Time se omogućilo i najmlađima da se, već od najranijeg djetinjstva, upoznaju i upućuju u taj temeljni dio zavičajnog identiteta.

Nedugo nakon prvog uprizorenja Legende o Picokima izdane su dvije slikovnice. Prva je *Podravska legenda* koju je na tekst Dubravka Horvatića ilustrirao Josip Turković u izdanju Mladosti (1979).

Slika br. 23 - Naslovnica slikovnice *Podravska legenda*

Izvor:

http://www.ognjiste.hr/index.php?page=shop.product_details&flypage=flypage.tpl&product_id=5987&category_id=3&vmcchk=1&option=com_virtuemart&Itemid=29,

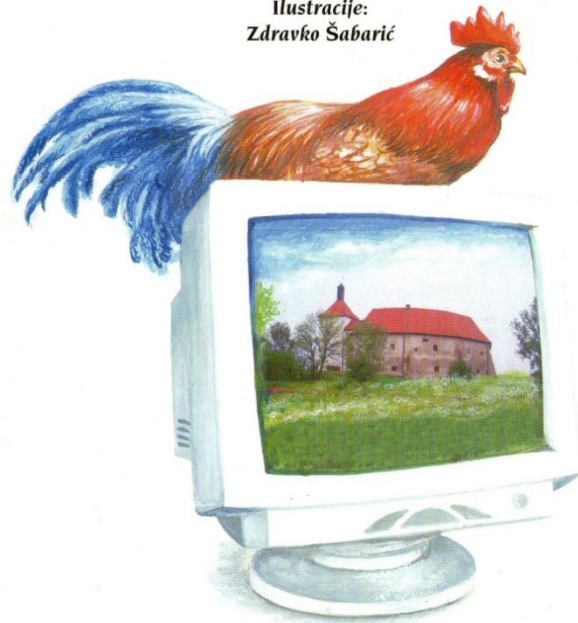
Hrvatska knjižara: Podravska legenda. (29. 04. 2018.)

Druga slikovnica pojavljuje se 2003. godine u izdanju Gradske knjižnice Đurđevac. Autorica teksta je Mirjana Lichtner Kristić, a ilustracije je izradio Zdravko Šabarić.

Slika br. 24 - Naslovnica slikovnice *Sad znam tko su Picoki, a ti?*

Mirjana Lichtner Kristić

Ilustracije:
Zdravko Šabarić

SAD ZNAM TKO SU PICOKI, A TI?

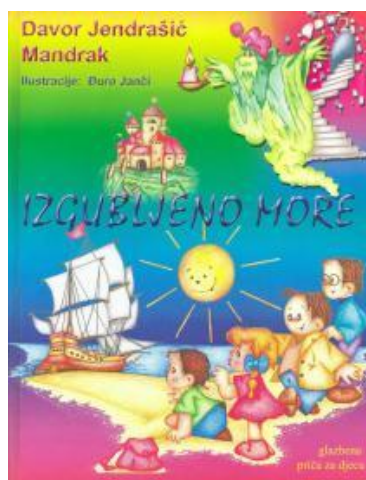
Zagreb, lipanj 2003.

Izvor:

https://library.foi.hr/m3/kd1.php?B=20&sqlx=36251&ser=&sqlid=20&sqlnivo=&css=&H=&U=821.163.42_3, Knjižnica i čitaonica Fran Galović Koprivnica: The brave little rooster (29. 04. 2018.)

Zanimljiva glazbena priča za djecu *Izgubljeno more* također se vezuje uz slavnu Legendu. Napisao ju je i uglazbio Davor Jendrašić, a ilustrirao Đuro Janči (Podravski zbornik, 2009:220).

Slika br. 25 – Glazbena priča za djecu *Izgubljeno more*

Izvor: http://www.knjiznica-krizevci.hr/ekatalog/knjiga.asp?id_broj=56566,
Knjižnica Križevci: Izgubljeno more (29. 04. 2018.)

Legenda o Picokima zanimljiv je likovni izazov i za najmlađe. U tom smislu svake se godine u sklopu manifestacije *Legenda o Picokima* održava likovna priredba pod nazivom *Mala crtana Picokijada* na kojoj djeca predškolskog uzrasta, odnosno djeca Dječjeg vrtića „Maslačak“, i djeca nižih razreda osnovne škole okupljenih u radionici dječjeg odjela Gradske knjižnice, crtaju na zadanu temu uz pomoć mentora, a to je obično jedan slikar ili likovni pedagog. Valja napomenuti i da su ranijih godina djeca osnovne škole također sudjelovala u likovnoj vizualizaciji *Legende o Picokima* i to crtajući na asfaltnoj prometnici u središtu grada, čime možemo zaključiti da su i djeca dio oživljavanja kulturne baštine grada Đurđevca (Podravski zbornik, op. cit.: 220).

Slika br. 26 - Mala crtana Picokijada iz 2016.

Izvor: <https://djurdjevac.hr/dogadanja-u-gradu/mala-crtana-picokijada-2/>, Grad Đurđevac, Mala crtana Picokijada (29. 04. 2018.)

S nešto drugačijom vizualizacijom Legende, 1998. godine pojavljuje se još jedna udruga. To je Foto-kino klub Drava iz Đurđevca koji je i inače svojim aktivnostima obogatio kulturni život grada i afirmirao fotografiju kao jednakovrijedni umjetnički medij. Godinama đurđevački fotografi, pa i oni iz drugih sredina i udruga, redovito svojim objektivom prate atraktivne priredbe kojih ima u ta tri dana u izobilju. Snimljeno je tako bezbroj izvrsnih fotografija među kojima otkrivamo i niz vrlo zanimljivih umjetničkih radova. Neke od ovih fotografija obišle su čitav svijet, kroz međunarodne izložbe, a još više putem novog medija – interneta (Podravski zbornik, op. cit.: 221).

Pridodamo li tomu amaterske i profesionalne video zapise možemo govoriti o narodnoj predaji s povijesnim uporištem koja je u posljednjih četrdesetak godina bila stalno nadahnuće generacijama, piscima, slikarima, glazbenicima, redateljima, etnolozima, povjesničarima, bez obzira na relativnu jednostavnost priče.

„Ali upravo u toj jednostavnosti krije se sva lucidnost, domišljatost, strpljivost i hrabrost podravskog čovjeka. Te urođene vrline temelji su njegove opstojnosti, nekada davno kao i danas“ (Podravski zbornik, op. cit.: 221).

5.1.1. LEGENDA O PICOKIMA

Jedna od publikacija posvećena *Legendi o Picokima* je plod suradnje skupine autora. Ilustracije u slikovnici su oslikala djeca nižih razreda Osnovne škole Grgura Karlovčana iz Đurđevca u sklopu kreativne radionice pod vodstvom nastavnika Zorana Vidakovića, dok tekst potpisuju Vladimir Miholek, Velimir Piškolec i Hrvoje Zalar. Riječ je o jednom u nizu projekata Muzeja Grada Đurđevca koji nas također upoznaje sa Legendom o Picokima, a tekst koji slijedi potječe iz te slikovnice (Miholek, Piškolec, 2015).

Slika br. 27 - Predstavljanje slikovnice *Legenda o Picokima* u Muzeju grada Đurđevca

Izvor: <https://djurdjevac.hr/dogadanja-u-gradu/predstavljena-slikovnica-legenda-o-picokima/>, Grad Đurđevac: Predstavljena slikovnica „Legenda o Picokima“

(29. 04. 2018.)

U davna vremena, prije mnogo, mnogo godina, u dalekom 14. stoljeću, marljivi su Đurđevčani izgradili utvrdu za obranu od neprijatelja. Njezine moćne bijele zidine i crveni krovovi vidjeli su se nadaleko. U njihovoj sjeni Đurđevčani su se osjećali sigurno i u miru obavljali svoje svakodnevne poslove.

Narod kaže: „Vrag nigdar ne spi!“ U 16. stoljeću u pitomu je podravsku nizinu provalila moćna turska vojska ostavljajući za sobom pustoš. Predvođena svojim vojskovođom Ulama-begom stigla je pred zidine Đurđevačke utvrde. Turski su šatori prekrili u nedogled nizinu oko utvrde. Zakrivljene sablje bljeskale su na suncu, a zemlja se tresla pod kopitima turskih konja. Ulama-beg poručio je Đurđevčanima da se odmah predaju. Oni su odgovorili: „Jeee... Pak nismo ponoreli!“

Počela je bitka koja je trajala tri dana i tri noći. Đurđevčani, premda malobrojniji, hrabro su se borili. Poljem su odjekivali njihovi povici: „Napred naši!“, „Nigdar se ne bomo predali!“, „Ma ti boš mene sablom zasekel... Sad te ja s komplem pikenem!“, „Vudri Turčina!“, „A kojega?“, „Sejeno kojega, i tak ji ima preveč!“

Neprijateljska je vojska bila vrlo brojna pa su se Đurđevčani morali povući među zidine grada. Kako je vrijeme odmicalo, braniteljima je ponestajalo hrane. Istovremeno je jedna starica potajice čuvala jednog pjetlića – picoka za svog teško ranjenog sina. Kad je vidjela da joj je sin na izdisaju, shvatila je da mu taj pjetlić neće spasiti život. Budući da osim tog pjetlića – picoka u gradu nije bilo nikakve druge hrane, starici je pala na um mudra zamisao.

Otišla je kapetanu grada i predložila mu da tog preostalog pjetlića ispali iz topa u turski tabor. „A zakaj?“ upita kapetan. „Bodo mislili da imamo preveč rane kad je s picokom gađamo!“ reče starica. „Nek bo tak!“ uzvratu kapetan. Kapetan je zapovjedio svojim topnicima da picoka ispale iz topa. „A zakaj?“, upita jedan od njih. „Zato kaj sem ja tak rekel!“ reče kapetan. Kada je picok praćen oblakom perja pao u turski tabor, Ulama-beg je pocrvenio od bijesa. „Ja mislio da umiru od gladi, a oni se razbacuju hranom! Zapovijedam povlačenje!“ I tako je ljutiti Ulama-beg povukao svoju vojsku. Na odlasku je Đurđevčane prozvao Picokima, imenom koje i danas ponosno nose (Miholek, Piškorec, op. cit).

U lipnju 2017. godine *Legenda* je ovjekovječena i lego maketom. Maketa je izrađena od deset tisuća Lego kockica, a predstavljena je i slikovnica kojom je

ovjekovječena *Legenda* za sve mališane koji obožavaju lego kockice. Predstavljanje slikovnice i makete otvorila je ravnateljica Muzeja Edita Janković Hapavel, te zamjenica gradonačelnika Kristina Benko Markovica koja je čestitala autorima slikovnice jer je slikovnica pobudila veliko zanimanje kod najmlađih. Ovo je primjer da se od svjetski poznate igračke, naime lego kockice može prikazati zavičajna nematerijalna kulturna baština, te je slikovnica savršen spoj književnog izričaja Božice Jelušić i fotografija lego makete Davora Jendrašića. Za glazbeni dio programa predstavljanja slikovnice i makete pobrinule su se polaznice Dječjeg vrtića „Maslačak“ (Grad Đurđevac, 30. lipnja 2017., nije paginirano, 29. 04. 2018).

Ova slikovnica također započinje dolaskom Turaka pred Utvrdu staroga grada u Đurđevcu, a pisana je na kajkavštini u stihovima:

*To je bilo zdavna, prede petsto let,
Gda je turska sila banola na svet.
Došli so odnekud, mi je nesmo zvali,
I pred Starem gradom v Đurđevcu so stali.*

*Živeli smo mirno, kopali i želi,
Turci so korenje spuknoti nam šteli,
I pred našom cirkvom gde se lipa drži
Kakti hudi vihor, strgali nam svrži¹.*

*Vojska konje spreže, čadorje² podiže –
Turci k Starom gradu očo dojtli bliže.
Al' okolu sakod so močvara i šaši,
Kunkači so kakti nočni cimbulaši.*

¹ Grane na stablu.

² Skupina šatora.

*Od zežganog sela ide traček dima:
Žalost se kak crna čamba³ srca prima.
Gore hiže, ruvo, parme⁴ i hambar⁵:
Gde so naši dnevi, običaji stari?*

*Žarili i žgali, ništili i trli –
V Podravske zemle zvoni so zamrli.
Nemreš čuti pevca, ni cucka ni glasa:
Iskali so ljudi vu tvrđave spasa.*

*Junak do junaka, al' lica so bleđa:
Strašni pozoj⁶ brige zaspati jim ne da.
Stisnoli se skupa, kak glive na panju,
O smiraju misle, hlepe k pokajanju.*

Slika br. 28 - "Stisnoli se skupa, kak glive na panju..."

Izvor: <https://djurdjevac.hr/dogadjanja-u-gradu/legenda-o-picokima-ovjekovjecena-lego-maketom-i-slikovnicom/>, Grad Đurđevac: Predstavljena slikovnica „Legenda o Picokima“ (20.06.2018.)

³ Čaporak ptice.

⁴ Sjenik.

⁵ Spremište namirnica.

⁶ Čudovište.

*Saki svoje drži, ne puščajo ključ,
Turčin obečava smrt i dotrgnuće.
Srce brani svoje, do zadnega kraja,
Ne da šako zemle, peden zavičaja.*

*Kapetanu Luke čelo brazda seče:
Trebalo bi ljude nahraniti z nečem.
Haramije⁷ v joku dušica se gasi:
Pod čadorom vune ječe talambasi⁸.*

*Ako nešče zleti, zburka nemir velik:
Blesikajo sable, čelik tuče v čelik.
Kutura se čalma⁹, kalpak¹⁰ tone v raku¹¹,
Zide žoti Mesec, brat kukurušnjaku.*

*Mislil si je Turčin: „Gde sila ne vrti,
Tu glad bode ljude oterala k smrti!“
Gda želoci jafčo i betežnik brehne,
Batrivost i snaga tu f času posehne¹²!*

*Spod fortuna pevca STARA MAJKA zvekla,
SEKELJU na vuno šepčočiči je rekla:
„Slušaj kaj ti veli je'na žena stara –
Prehitite pevca k Turkom z tog možđara!“*

⁷ Vojnik.

⁸ Buban.

⁹ Turban.

¹⁰ Krznena kapa.

¹¹ Grobna jama.

¹² Usahnuti.

*Gda je moždar gronol, pevec kakti detel
Z visoke je kule k taboru poletel!
Vreščanje se čulo na obedve strane:
PODRAVSKI so muži Turkom dali hrane!*

*Srdit Turčin grdo klel je i zaklinjal:
Podravsko je pamet s šejtanom spominjal!
Osveto obečal, sablom zraka rezal:
Pak čadorje digel i konje odvezal.*

*Na Starom gradu otprle se dveri:
Podravsko ravnico vlažno joko meri.
Odenoli ljudi, spasili se zresma¹³;
I prvi put odotod začula se pesma!*

*Otišla je vojska, pesek se je slegol.
Za plugom i knjigom narod je posegnol.
Beže tuste brazde pod zelene luge,
Protuletje dojde v klunu zlatne vuge.*

*Ostalo je polje, močvara, zid ciglen.
Lastavičke cvrkuť, đeđerren¹⁴ i iglen¹⁵.*

I od toga doba si so ljudi znali:

DURĐEVČANE SE SO „PICOKIMA“ ZVALI! (Jendrašić, Jelušić, 2017.)

Slikovnica je bogata maštovitom rimom i neiscrpnim detaljima koji nas povlače u bitku i opisuju mjesto zbivanja. Božica Jelušić uveseljava čitatelje šaljivim epitetima i usporedbama te naglašava ponos Đurđevčana ovom Legendom što možemo

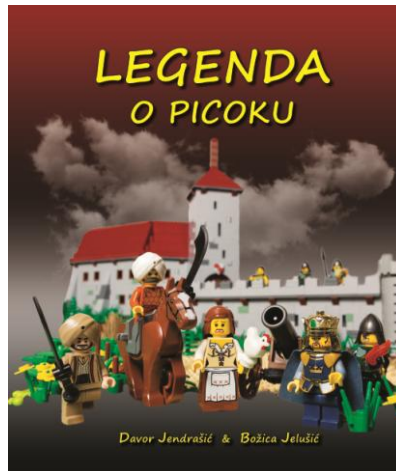
¹³ Zaista.

¹⁴ Živahan.

¹⁵ Visok ton.

povezati i sa prošlom spomenutom slikovnicom, dok stihovima upoznajemo podravski dijalekt.

Slika br. 29 - Naslovnica slikovnice *Legenda o Picoku*

Izvor: <https://djurdjevac.hr/dogadanja-u-gradu/legenda-o-picokima-ovjekovjecena-lego-maketom-i-slikovnicom/>, Grad Đurđevac: Legenda o Picokima ovjekovječena lego maketom i slikovnicom (29. 04. 2018.)

Slika br. 30 - Lego maketa

Izvor: <https://djurdjevac.hr/dogadanja-u-gradu/legenda-o-picokima-ovjekovjecena-lego-maketom-i-slikovnicom/>, Grad Đurđevac: Legenda o Picokima ovjekovječena lego maketom i slikovnicom (29. 04. 2018.)

Slika br. 31 - Polaznice dječjeg vrtića "Maslačak" izvode glazbeni program

Izvor: <https://djurdjevac.hr/dogadanja-u-gradu/legenda-o-picokima-ovjekovjecena-lego-maketom-i-slikovnicom/>, Grad Đurđevac: Legenda o Picokima ovjekovječena lego maketom i slikovnicom (29. 04. 2018.)

Slika br. 32 - Ravnateljica Muzeja Edita Janković Hapavel otvara program predstavljanja slikovnice i lego makete

Izvor: <https://djurdjevac.hr/dogadanja-u-gradu/legenda-o-picokima-ovjekovjecena-lego-maketom-i-slikovnicom/>, Grad Đurđevac: Legenda o Picokima ovjekovječena lego maketom i slikovnicom (29. 04. 2018.)

6. PICOKIJADA OD LJETA DO LJETA

Pred drevnom kulom đurđevačkog Starog grada već se više od dvadeset godina podiže zastava Picokijade, a „*jeka topa i kukurikanje đurđevačkoga pevca navesti sem i sakomu da Podravima tri dneva i tri noći svetkuje, blaguje, popeva, tanca, buči, toči, veseli se i raduje... Na se strane dragoga i lepoga zavičaja ido glasi o blagdanu, sećanju na negda, glasi o onom kaj jesmo denes i kaj bi zutra šteli biti*“ – samo je jedan dio svečanog prologa kojim se otvara ova priredba (Petrović-Peroković, 1996:109).

Predstava koja možda u najvećoj mjeri uključuje sve elemente kulturnog osvješćivanja tradicionalna je povorka aranžiranih kola *Podravina od leta do leta* koja prikazuje već pomalo zaboravljene narodne običaje, igre, plesove te obrtničke i poljoprivredne poslove vezane za Đurđevac i ovaj dio Podravine. Prilika je to da se podsjetimo kako se nekad živjelo, radilo, veselilo i tugovalo, da se izvuku iz zaborava *naredi, kolovrati, obrisačnice*, stari zanatski i poljoprivredni alati, *šulci, vonjenci i škrlaki, barili i bajsi*. Tako se moglo vidjeti kako se iz lana i konoplje mukotrpnim postupcima dolazilo do platna, kojim se procesima iz zrna došlo do pogače, kako se kosilo, sušilo sijeno, bralo grožđe i svi mogući drugi poljoprivredni radovi. Moglo se vidjeti i naučiti kako se gradi *virjan* (koš za kukuruz), kako se slamom pokrivalo kuće, potkivalo konje, tkalo, peklo najfiniji kruh u krušnoj peći, kakvi su običaji za *kolinje*, a kakvi za *fašenk*, te mnoštvo svega drugoga. U predahu između brojnih poslova našlo se uvijek vremena i za veselje i zabavu o čemu ponajviše svjedoče đurđevački dvodnevni svatovski običaji s obaveznim *štrekanjem* prvog svadbenog dana te *postelarima* i *pocvrtašima* drugog dana, koji su se u nešto promjenjivom obliku očuvali do danas. Duga povorka vraća nas svake godine na tren u bližu ili dalju prošlost, dovodeći nas do novih spoznaja o sebi samima i svijesti da se to ne smije zaboraviti radi očuvanja vlastitog identiteta (Petrović-Peroković, op. cit.:113).

6.1. IZLOŽBE ZA VRIJEME PICOKIJADE

Moramo napomenuti kako se za vrijeme *Picokijade* održava niz izložbi vrlo različitog karaktera. Jedna od brojnih je izložba kolača i ručnih radova pod nazivom

Mamice so štrukle pekli. Kroz razgovor sa stanovnicima đurđevačkog kraja saznajemo da je Đurđevac nadaleko poznat po kolačima koji zauzimaju posebno mjesto u podravskoj kuhinji. Svi izložci u spomenutoj izložbi, mogu se podijeliti u tri skupine: *starinski kolači*, *prkači* (sitni kolači) te *torte* koje se obično peku i ukrašavaju na određenu temu.

Slika br. 33 - Mamice so štrukle pekli

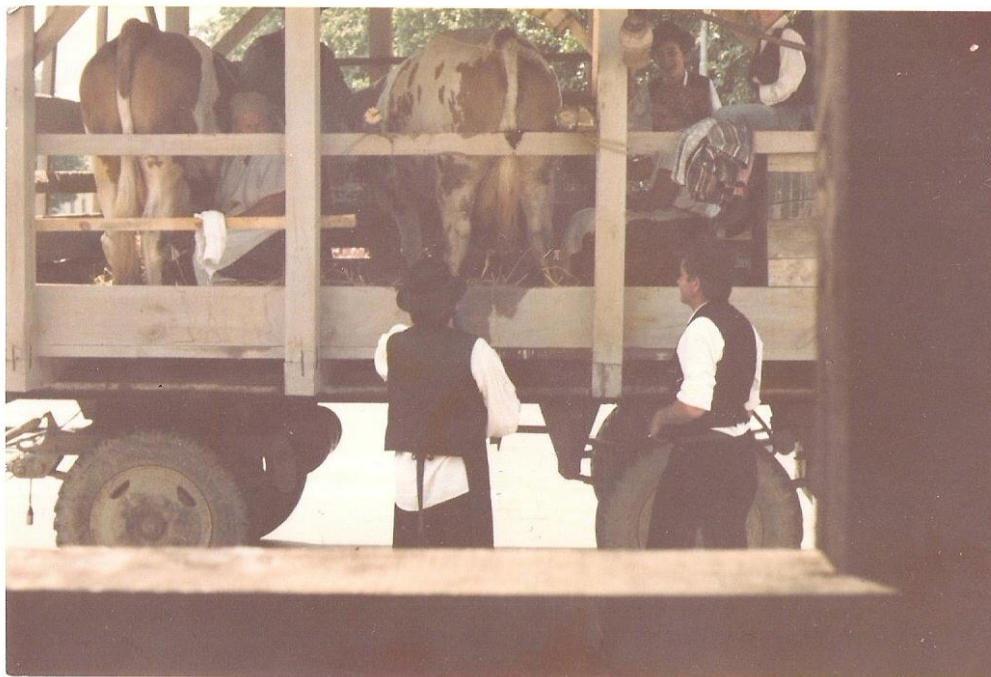
Izvor: Turistička zajednica grada Đurđevca

Likovna događanja za vrijeme *Picokijade* uvijek su bila, kako saznajemo, vrlo bogata. Svim autorima zajednička je „vezanost za podravski kraj, odakle crpe teme za svoje radove“ (Petrović-Peroković, op. cit.:114).

Osim izložbi likovnog stvaralaštva te izložbe kolača, u sklopu *Picokijade* održano je i niz drugih izložbi. Tu možemo nabrojiti i izložbe cvijeća i cvjetnih aranžmana, lovačkih i ribičkih trofeja, te filatelističke izložbe. Veliki interes publika je pokazivala za izložbu pod nazivom „*Goričari vino toče*“ koja se održavala od 1983. do 1989. godine. Osim vina podravskih vinogradara, to je bila i izložba starog poljoprivrednog alata, te mesarskih i pekarskih proizvoda. Prehrambene izložke posjetitelji su mogli

degustirati, te se smatra da je upravo zbog toga ova izložba, u svoje doba, bila najposjećenija. Konačno, od 1988. godine održava se i izložba čistokrvnih rasplodnih junica i najkvalitetnijih uzgojnih krava simentalske pasmine prodajnog karaktera. Stočarska tradicija ovog kraja vrlo je stara, a njihov tradicionalni „*Podravski pijac*“ savršena je potvrda kako se u đurđevačkom kraju i danas uzgajaju najkvalitetnija grla u zemlji (Petrović-Peroković, op. cit.:114).

Slika br. 34 - Podravski pijac

Izvor: Turistička zajednica grada Đurđevca

Uz navedene izložbe, bogata sportska ponuda bitno je obilježje svih dosadašnjih Picokijada, dok su osamdesetih godina bile neizbježne i kriterijske biciklističke utrke koje su se vozile ulicama Đurđevca. Naime, moramo spomenuti, među stanovnicima atraktivnu, sportsku priredbu pod nazivom *Debeli proti guravi*, koja započinje vaganjem sudionika pri čemu je bitno da razlika masa protivničkih ekipa bude što veća (Petrović-Peroković, op. cit.:115).

Slika br. 35 - Sportska priredba *Debeli proti guravi*

Izvor: Turistička zajednica grada Đurđevca

Također, druženje lovaca i ribiča tradicionalne su manifestacije Picokijade. *Lovački zastanek* je natjecanje lovaca u gađanju na glinene golubove i lovačkom kulinarstvu koje okuplja brojne članove lovačkih društava iz Đurđevca i okolice, kao i ljubitelje dobre lovačke kuhinje. Ribiči se pak takmiče u ulovu ribe na plovak i spremanju ribljih specijaliteta (Petrović-Peroković, op. cit.:115).

Tradicionalno se za vrijeme Picokijade održavaju folklorni nastupi i koncerti različitih sadržaja u kojem moramo, uz mnogobrojne autore, istaknuti i samu djecu koja svake godine, bez prestanka, zabavljaju mnogobrojne posjetioce, čime ih uvjeravaju da i oni sudjeluju u očuvanju tradicionalne kulturne baštine.

Slika br. 36 - Folklorni nastupi iz prošlosti

Izvor: Turistička zajednica grada Đurđevca

Time dolazimo do same scenske vizije *Zakaj nam vele Picoki?*, koju svake godine nadopunjavaju mnogobrojne kazališne predstave, komedije, mjuzikli i razni nastupi (Petrović-Peroković, op. cit.:116).

Slika br. 37 - Picokijada

Izvor: Turistička zajednica grada Đurđevca

7. ZANIMLJIVOST

„A vi tamo, pernati junaci, što picokima bojeve bijete, ime picoka dovijeka nosili! Picokima vas djeca zvala, a unuci vaši ostat će picoki!“ (Miholek, Piškorec, op. cit). Posljednjom izjavom iz spomenute legende zapravo dolazimo do zaključka kako se Đurđevčani zapravo *Picokima* nazivaju.

Očigledno je da Ulama-beg ne može biti zaslužan za nadimak koji su Đurđevčani i drugi različito doživljavali i tumačili. Zasluge pripadaju pjetliću jer je *picok* uobičajeno ime za pile muškoga roda i pripada starijem lokalnom govoru. Različita su mišljenja o tome koji se Podravci mogu nazivati *Picokima*, samo Đurđevčani ili i stanovnici đurđevačke okolice, a ima i potvrda da su *Picokima* nazivani svi Podravci. Čini se da je prije nadimak doživljavan kao pogrdan, podrugljiv ili šaljiv, a zatim je prihvaćen kao poželjan. Budući da je korijen riječi *picok* homofon poznatoga vulgarizma, nije isključeno da je riječ *picok* služila i kao izraz kojim su se stanovnici susjednih gradova rugali Đurđevčanima. Citirane riječi Ulama-bega iz scenarija *Legende o Picokima* također su tumačene kao poruga braniteljima, a u nekim novinskim tekstovima nazivaju se i kletvom Ulama-bega. Naravno, tobožnje riječi Ulama-bega ne potvrđuju njihovo podrijetlo od Turaka, ali se mogu shvatiti kao tumačenje nadimka u službi dramske izvedbe.

U naše je dane nadimak ne samo prihvaćen nego i poželjan, te važan za samoidentifikaciju Đurđevčana i drugih Podravaca kao i za njihovo prepoznavanje od drugih. Sigurno je tome pridonijela i đurđevačka priredba, iako valja naglasiti da i sam njezin nastanak svjedoči o pozitivnom odnosu prema predaji kao kulturnom dobru i o prihvaćanju nadimka kao izraza lokalne pripadnosti i posebnosti.

O rastućoj identifikaciji s nadimkom svjedoči i njegova javna uporaba: likovna priredba Picok, Izviđački odred Picoki, restoran i hotel Picok, a taj nadimak ponosno nosi i đurđevački pjesnik, slikar i skupljač etnografske građe Đuka Tomerlin – Picok. Pijetao je zaštitni znak prehrambene industrije "Podravka" iz Koprivnice, a može se smatrati i svojevrsnim simbolom cijele Podravine. Podravska folklorna društva više su puta na zagrebačku Međunarodnu smotru folkloru donosila pijetla, nosila ga u svečanoj povorci i na nastupima; u starijim podravskim svadbenim običajima pijetla je nosio *pozović* – muškarac koji je, kako mu ime kazuje, pozivao rodbinu i goste na svadbu (Vitez, 2007:17-18).

Zanimljivo je zaključiti kako većina stanovnika grada Đurđevca zajedno sa okolicom na krov svojih kuća ponosno stavljaju pijetla (picoka) kao ukras i podsjetnik na legendu. Time žele i svoje najmlađe naučiti upravo ovu usmenu predaju koja je duboko vezana uz njihovu prošlost te kojom se veoma ponose, što možemo zaključiti i iz intervjua s bivšom stanovnicom grada Đurđevca.

Slika br. 38 – Đurđevac - Grad Picoka

Izvor: Turistička zajednica grada Đurđevca

8. ZAKLJUČAK

„Za dijete je pjesnička riječ, baš kao i sve drugo što ga okružuje i što ga čini sastavni dio njegova života, osobnosti, istodobno i konkretna stvarnost i mašta, no, prije svega, za dijete je riječ – igra“ (Jurdana, 2015). Time možemo zaključiti kako se dijete zapravo očituje, uči, a najbitnije i odgaja kroz igru. Kako bi svačije djetinjstvo bilo nezaboravno, bitno je sve „riječi“ predočiti kao igru, kao što se i kod djece u dječjem vrtiću „Maslačak“ ova legenda predstavlja kroz igru i zabavu, na njima zanimljiv ali poučan način, te kako su zapravo i svi naši stariji usmenu zavičajnu baštinu nama predočavali kao igru.

„Riječ kao igra, igra kao riječ. Nema čvrstih granica, baš kao i u sveukupnome djetetovu svijetu. Pri tome je djetetu jezik, kada vrijeme ovlada, neka vrsta saveznika, oruđa kojim ono ukroćuje nepoznat i često neprijateljski svijet“ (Jurdana, 2015).

Ova je legenda vrlo zanimljiva djeci predškolske dobi, zbog njezinih predivnih historijskih vrijednosti i zanimljivih poučnih zbivanja. Iz rada zaključujemo kako se ona i dalje žurno i ponosno predaje „s koljena na koljeno“, te kako će i oni, sada najmanji, nastaviti neprocjenjivu tradiciju.

Također, u ovom odgojno-obrazovnom procesu upoznavanja djece sa kulturnom baštinom, moramo spomenuti vrlo bitne sudionike tog procesa, odgojitelje koji svojim radom, napornošću i maštom, nastoje probuditi ovu legendu sa svojom skupinom vrtićke djece, te ju na neki način, uz pomoć neumornih mališana, pokušavaju oživjeti.

Istražujući usmenu baštinu Đurđevca i odgojno-obrazovni rad u dječjem vrtiću „Maslačak“, stječe se dojam da odgojitelji i ostali sudionici odgojno-obrazovnog procesa, veoma kvalitetno i uspješno već duži niz godina prenose znanje, iskustva i ljubav prema kulturnoj baštini na svu djecu, što predstavlja izrazitu vrijednost koja će ih pratiti u njihovom odrastanju, ali i tokom života. Njegujući tradiciju, govor i kulturu, promičemo svoj zavičaj, ali i djecu upoznajemo sa njihovim porijeklom, čime ih potičemo na daljnje očuvanje usmene književnosti i kulturne baštine njihovog kraja.

LITERATURA

KNJIGE:

1. Botica, S. (2013.) *Povijest hrvatske usmene književnosti*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Horvat, R. (1997.) *Hrvatska Podravina*. Koprivnica: Pretisak.
3. Ivanišević, M. (2008.) *San u močvari. Legenda o picoku*. Đurđevac: Gradska knjižnica Đurđevac.
4. Jendrašić, D., Jelušić, B. (2017.) *Legenda o picoku*. Đurđevac: Turistička zajednica grada Đurđevca.
5. Jurdana, V. (2015.) *Igri. Mala zavičAjna čitanka (s primjerima iz čakavske poezije Drage Gervaisa)*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
6. Marasović, T. (2001.) *Kulturna baština 1*. Split: Veleučilište u Splitu.
7. Mihaldinec, M., Šabarić, Z., Turković, J. (2015.) *Legenda o Picokima*. Đurđevac: Udruga sv. Jurja Đurđevac.
8. Miholek, V., Piškorec, V. (2015.) *Legenda o Picokima*. Đurđevac: Muzej grada Đurđevca.
9. Škreb, Z., Stamać, A. (1998.) *Uvod u književnost: teorija, metodologija*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
10. Zelenika, R. (2000.) *Metodologija i tehnologija. Izrade znanstvenog i stručnog rada*. Rijeka: Ekonomski fakultet u Rijeci.

ZAVRŠNI RADOVI:

1. Šegović, R. (2016.) *Turističke manifestacije Koprivničko-križevačke županije u funkciji ruralnog razvoja*. Križevci: Visoko gospodarsko učilište u Križevcima.

ZBORNICI:

1. Petrović-Petroković, V. (1996.) Picokijada od ljeta do ljeta. U: *Đurđevački zbornik*. 109-119. Đurđevac: Belupo Koprivnica.
2. Šabarić, Z. (2009.) Legenda o Picokima – inspiracija i likovni izazov. U: *Podravski zbornik 2009*. 220-221. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice.

STRUČNI ČLANCI (ONLINE):

1. Vitez, Z. (2007.) Legenda o Picokima u svjetlu globalne i nacionalne (kulturne) politike. *Narodna umjetnost* 44/2. str. 17-18 [Online]. Dostupno na https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=36644 [Pristupljeno: 15.02.2018.]

ČLANCI U TISKANOM ČASOPISU/DNEVNIM NOVINAMA:

1. Mihaldinec, M. (1997.) Dar zavičaju – povratak korijenu. *Hrvatsko Slovo*. 19. prosinca 1997. str. 18.

POPIS RJEČNIKA:

1. Anić, V. (1998.) *Rječnik hrvatskog jezika*. Zagreb: Novi Liber.

MREŽNI IZVORI:

1. DIF Koprivnički Ivanec. *Ivanečki vez*. Dostupno na: <http://www.dif-kopivanec.hr/izvorna-bastina/ivanecki-vez/>. [Pristupljeno: 12.03.2018.]
2. DIF Koprivnički Ivanec. *Narodna nošnja*. Dostupno na: <http://www.dif-kopivanec.hr/izvorna-bastina/narodna-nosnja/>. [Pristupljeno: 12.03.2018.]
3. Dječji vrtić Maslačak. *Etno tradicijski program*. Dostupno na: <https://vrtic-maslacak.hr/program/etno-tradicijski-program/>. [Pristupljeno: 20.02.2018.]

4. Dječji vrtić Maslačak. *O nama*. Dostupno na: <https://vrtic-maslacak.hr/o-nama/>. [Pristupljeno: 20.02.2018.]
5. Galerija umjetnina A.L.M. *Lacković Ivan – Croata*. Dostupno na: <http://alm.hr/umjetnici/lackovic-ivan>. [Pristupljeno: 25. 05. 2018.]
6. Grad Đurđevac. *Legenda o Picokima ovjekovječena lego maketom i slikovnicom*. Dostupno na: <https://djurdjevac.hr/dogadanja-u-gradu/legenda-o-picokima-ovjekovjecena-lego-maketom-i-slikovnicom/>. [Pristupljeno: 29. 04. 2018.]
7. Grad Đurđevac. *O Đurđevcu*. Dostupno na: <http://djurdjevac.hr/o-durdevcu/>. [Pristupljeno: 16. 03. 2018.]
8. Grad Đurđevac. *Povijest*. Dostupno na: <http://djurdjevac.hr/o-durdevcu/povijest/>. [Pristupljeno: 16.03.2018.]
9. Muzej grada Đurđevca. Utvrda Stari Grad. Dostupno na: <https://muzej-djurdjevac.hr/utvrda-stari-grad/>. [Pristupljeno: 10. 02. 2018.]
10. Picokijada. *O Picokijadi*. Dostupno na: <http://picokijada.com/o-picokijadi/>. [Pristupljeno: 16.03.2018.]

POPIS SLIKA

Slika br. 1 - Geografsko botanički rezervat Đurđevački pijesci	13
Slika br. 2 - Rijeka Drava, europska "Amazona"	15
Slika br. 3 - Sviranje cimbalu - nematerijalno kulturno dobro	16
Slika br. 4 - Izrada odjeće od tradicijskih materijala na Picokijadi	17
Slika br. 5 - Đurđevačka narodna nošnja	18
Slika br. 6 - <i>Poculica z ružami</i>	19
Slika br. 7 - Tradicionalna đurđevačka nošnja na <i>Podravini od leta do leta</i>	20
Slika br. 8 – Ormar Ivana Furdica iz Đurđevca (na prijelazu 19. u 20. stoljeće)	21
Slika br. 9 - Plan starog grada Đurđevca iz 1556.	23
Slika br. 10 - Stari grad Đurđevac	23
Slika br. 11 - Prvi posjetitelji Muzeja u 2018. godini	24
Slika br. 12 - Fotografija s filmskog seta	25
Slika br. 13 - Svečano otvorenje novouređenog prostora vrtića uz njihove polaznike te ravnateljicu Martinu Repić	26
Slika br. 14 - Polaznici etno-tradicijskog programa uprizarili su <i>Legendu o Picokima</i>	29
Slika br. 15 - <i>Zakaj nam vele Picoki?</i>	30
Slika br. 16 - Polaznica etno-tradicijskog programa	30
Slika br. 17 - Ispaljivanje picoka iz topa na uprizorenju Legende o Picokima	32
Slika br. 18 - Đurđevačka razglednica	32
Slika br. 19 - Uprizorenje Legende na Picokijadi	33
Slika br. 20 - Turski vojskovođe	34
Slika br. 21 - Utvrda stari grad u konačnici uprizorenja Legende	34
Slika br. 22 - Đurđevac - legenda i ljeto '78	36
Slika br. 23 - Naslovnica slikovnice <i>Podravska legenda</i>	38
Slika br. 24 - Naslovnica slikovnice <i>Sad znam tko su Picoki, a ti?</i>	39
Slika br. 25 – Glazbena priča za djecu <i>Izgubljeno more</i>	40
Slika br. 26 - Mala crtana Picokijada iz 2016.	41
Slika br. 27 - Predstavljanje slikovnice <i>Legenda o Picokima</i> u Muzeju grada Đurđevca	42
Slika br. 28 - <i>"Stisnoli se skupa, kak glive na panju..."</i>	45
Slika br. 29 - Naslovnica slikovnice <i>Legenda o Picoku</i>	48

Slika br. 30 - Lego maketa.....	48
Slika br. 31 - Polaznice dječjeg vrtića "Maslačak" izvode glazbeni program.....	49
Slika br. 32 - Ravnateljica Muzeja Edita Janković Hapavel otvara program predstavljanja slikovnice i lego makete.....	49
Slika br. 33 - <i>Mamice so štrukle pekli</i>	51
Slika br. 34 - <i>Podravski pijac</i>	52
Slika br. 35 - Sportska priredba <i>Debeli proti guravi</i>	53
Slika br. 36 - Folklorni nastupi iz prošlosti.....	54
Slika br. 37 - Picokijada	54
Slika br. 38 – Đurđevac - Grad Picoka.....	56

PRILOZI

Prilog br.1: Martin Mihaldinec: Legenda o Picokima – scenarij

Prilog br. 2: Intervju s bivšom stanovnicom grada Đurđevca, Melitom Horvat

Prilog br. 3: Intervju s ravnateljicom Dječjeg vrtića *Maslačak*, Martinom Repić

Prilog br. 4: Intervju sa odgojiteljicama Dječjeg vrtića *Maslačak*

PRILOG BR. 1

Martin Mihaldinec

LEGENDA O PICOKIMA

Stani putniče! Pogledaj oko sebe! Pred tvojim očima leži široka ravnica, more razlivenog žutog žita, zelenih livada i šuma koje se oslanjaju na vinorodne brežuljke Bilogore.

Tko zna otkada ljudi naseliše ove krajeve. Krčili su šume, sušili močvare i borili se s ljutom stihijom *krvavoga peska*, koji je nemilosrdno zasipao njihove usjeve.

I sigurno je da nije ova podravska ravnica bila uvijek tako mirna i tiha. No, ljudi su je voljeli i hrabro branili svaku njenu stopu. U vrijeme mira natapali bi zemlju znojem, a u doba ratova njihova rodna gruda žedno je upijala znoj svojih branitelja.

Jednoga dana u tiho proljetno predvečerje, kada se negdje u vrbicama natjecao slavuj s kreketom žaba koje su neumorno orkestrirale svoj proljetni koncert, kada je negdje u daljini odjekivala pjesma i svjetlucale vatre ivanjskih krijesova, prolomi se krik:

- "*Ljudi, Turci idu! Idu Turci!*" Vrisak i panika, možda bespotrebna, jer su Turci još stotinama kilometara daleko, tek je glas o njihovom dolasku pristigao u pitoma podravska sela. Strah od tuđinca, koji pali i pljačka domove i odvodi djecu u roblje, prostruji srcima očeva i brižnih majki.

- "*Branili se bomo, a kaj drugo. Nebomo zabadav Turčinu glavo prodali. Ne bojimo se jajničarov i njihovi demeskijn. Mi svega doma i svojo grudo čuvamo, a ako treba vmirjati za slobodo bomo i živote dali*" - zaključiše naši pradjedovi.

Opustiše polja, korov obraste njive, a ptice i zvjerad ubiraše ljetinu. Motike zamijeniše puškama, a umjesto kose zablistale sablje u rukama miroljubivih Podravaca.

No, gdje skloniti djecu, žene, kuda se povući pred neprijateljem? Malo je vremena, opasnost dolazi i nema oklijevanja. Tko zna kada će Turci.

Valjalo je izgraditi dobru utvrdu, postojeći grad od drva i pletera ne bi izdržao ni jači nalet vjetra. Treba izgraditi pravu utvrdu. I prionuše marljivi Đuroki poslu. Od ciglane, gdje se pravila cigla, oformiše kilometrima dugačku kolonu i dodavanjem cigle iz ruke u ruku, do uzvisine u močvari gdje su planirali graditi utvrdu, počеше gradnju. Cigla, još topla od otiska ruku, ugrađivala se u bedeme budućeg grada. A onda jedno jutro, nakon jedne od stotine neprospavanih noći, obasjan suncem usred močvare, osvanuo je grad tvrđava.

Izgledalo je kao da je čarobnjak iz bajke u divljini neprohodnih močvara bacio sjeme iz kojeg je niknuo grad. Visoki, čvrsti bedemi ulijevali su povjerenje i hrabrost svojim graditeljima. Stajao je ponosno i prkosno, siguran da ga nikakva sila neće slomiti.

Bilo je to sredinom 16. stoljeća.

- *"Naj vezda Turčin doje! Bomo mu pokazali zobe!"*- prkosno povikaše Đurđevčani. Jedino je kapetan grada zabrinuto gledao gradske zidine.

- *"Premali je to prostor za branitelje i stanovnike ovog kraja. Kad Turci naiđu, nećemo moći skloniti ni sve graditelje grada, a kamoli ostali svijet. No, što je tu je, neka nam Bog pomogne pa ćemo se nekako obraniti."*

Zlo nije trebalo dugo čekati. Zlokobni tutanj bubnjeva i vrisak prestrašenog svijeta bili su znak da su Turci stigli. Pred gradom se sjatilo mnoštvo izbjeglica koje su tražile sklonište u gradu. Nažalost, prostora je bilo premalo, a valjalo je voditi računa i o tome kako će se prehraniti ta gomila ljudi ako opsada potraje. Kapetan grada je izdao strogu naredbu: u grad pustiti samo djecu, starce i žene, a svi ostali će izvan bedema, pa što im Bog da.

Među pristiglim izbjeglicama bila je i baba Jaga. Siromašna starica, čije joj je čitavo bogatstvo bilo nekoliko kokica i ljepušasti sin Marko. Zapravo, Marko joj je bio sve na svijetu. Začela ga je u poznim godinama kad su već bili mali izgledi da će imati potomstvo. Muž joj je otišao u rat skoro s postelje u prvoj bračnoj noći i nije se više godinama vraćao kući. Vodio je rat za svoje gospodare koji su slabo marili za njegovu suprugu koja je ostala sama kod kuće. Tek nakon dugo godina, kad se njegova regimenta vraćala iz nekih bitaka u Ugarskoj i stacionirala se kod Virovitice, dobio je dopust da posjeti svoju Jagu. Tom prilikom Jaga je začela Marka koji,

nažalost, nikad nije vidio oca. Poslije dopusta vratio se u Viroviticu, a potom posijao kosti negdje na poljanama Mohača.

Sada se Jaga našla na gradskim vratima sa svojim jedincem Markom i pod svaku cijenu ga pokušavala prokrijumčariti u grad. Uspjela je u svom naumu. U općoj gužvi i naguravanju, nitko nije primijetio da je Jaga progurala svog sina. Još joj je nešto uspjelo prokrijumčariti. Ispod pregače sakrila je pjetlića, koji će dobro doći kad gradske zalihe presahnu.

Silna turska vojska slila se ispred bedema grada. Ulama-beg, koji je zapovijedao vojskom, nije dozvolio ni da podignu čadorje, jer je bio uvjeren da je to rutinska bitka. Ponudit će gradu predaju, a ako to ne uspije, čas posla bit će grad osvojen i porušeni bedemi.

Dojahao je s pratnjom ispred gradskih zidina i pozvao branitelje na predaju:

- *"Ej, vi Đuroki, čuo sam da vas tako zovu. Alah je milostiv i u snu mi reče da vam ponudim predaju. Glave će vam biti pošteđene. Tek stotinjak mladića povest ćemo sa sobom, nešto žita i stoke, pa nek vam je sretno!"*

- *"Čuj ti bezbožni beže, tu svoju ponudu objesi mačku o rep i bolje se iskaži na bojnom polju, a ne s nekakvim jalovim ponudama!"* - dobacio mu je kapetan grada s gradskih zidina. Proguta Ulama - beg pljuvačku, opsuje nešto ružno i vrati se svojim četama.

- *"Šejtan neka vas nosi, upamtit ćete vi mrski kauri tko je Ulama - beg!"*

Usljedili su juriš za jurišem. Krvava bitka vodila se do kasno u noć. A onda izmoreni turski vojnici plegali na zemlju i čekali jutro. U ranu zoru Ulama - beg je naredio ponovne napade i juriše, ali grad i hrabri branitelji odolijevali su svim napadima. Vidi Ulama - beg da je naišao na tvrdi orah i da osvajanje neće biti tako lako. Naredi podizanje šatora i borbu na duže vrijeme. Kipio je od bijesa. Na njegovom veličanstvenom pohodu ispriječila se ta mala smrdljiva utvrda i prkosi njegovoj veličanstvenoj vojsci. A pred njim je još dalek put, trebalo bi stići do Beča i uzdrmati carske dvore. No, nije mu baš lako, teret godina ga muči, a spolne bolesti rastočile su mu snagu. Nije više onaj snažni ratnik Ulama - beg, još živi na staroj

slavi, ali snage više ni za lijek. Drhti od bijesa i ljutine i razmišlja kako da napakosti tim mrskim Đurokima.

Janjičari mu uvode u šator dvadesetak mladih djevojaka, nijednoj nije više od dvadeset godina. Nage ljepotice, plavooke, crnooke, s raspuštenim plavim i crnim kosama, stidljivo rukama skrivaju svoju golotinju.

- *"Što je kaurinje, što skrivate svoju golotinju? Igrajte da se Ulama - beg raspoloži!"*

Uzalud sva ta nevina ljepota pred očima starog razvratnika, ni da bi se malo uzbudio. Sav se trese od nemoćnog bijesa i u svojoj izopačenosti naređuje:

- *"Vodi tu paščad pred čadorje i pobi sve do jedne, Ahmete sijeci glave!"*

I vjerni poslužnik, sa svojim pomoćnicima izvodi djevojke pred šatore i siječe glave. Vrisak pred šatorom i lelek na gradskim zidinama, gdje prizor promatraju bespomoćne majke i očevi.

Drugoga jutra oko Ulama-begovog šatora stajalo je na kolcima dvadeset iscerenih djevojačkih glava. A Ulama-beg je bijesnio. Juriš za jurišem, ali proboja nema. Događalo se nešto čudno. Najhrabriji janjičari jurišali bi prema gradu, a onda bez ikakva vidljivog razloga, padali k`o gromom ošinuti. Nikakvih rana ni ozljeda na njima, a ipak su mrtvi padali na bojnom polju. Da doskoče jadu, turska vojska je u prve redove slala kaure. Ništa se njima nije događalo, neozlijeđeni bi se vraćali s bojišnice, a Turci koji su bili pokraj njih, padali bi mrtvi.

- *"Koji se to šejtan događa mojim vojnicima?",* ljutio se Ulama - beg.
- *"Ne znam svijetli beže, kauri govore da je ispred njih bedem djevojaka u bijelom. Oni ih vide, a naši vojnici ne. Znaš ti ,beže, da ja ne vjerujem u te kaurске vradžbine. Kažu kauri da su to duše onih djevojaka što si ih dao pobiti" -* objasnio mu je Ahmet.
- *"Ha, neka ih, neće oni Ulama - bega nadmudriti. Ako ne ide silom, ići će milom. Nema više napada. Prisilit ćemo tu paščad na predaju kada ih izgladnimo. Nudit će oni meni život za korice hljeba. Ima Ulama - beg vremena na pretek."*

I dok je turska vojska ispred bedema grada priređivala prave bakanalije, u gradu se gladovalo. I posljednje zalihe hrane već su ponestale, ni miša, a kamoli štakora, nije se moglo naći u gradu. Starica Jaga čitavo je vrijeme hranila svojeg pjetlića s mrvicama kruha što joj je preostalo. No, sada više nije bilo ni za nju, ni za pjetlića. I ona i sin Marko već su danima gladovali i dvoumila se je li da podijeli sa sinom taj posljednji zalogaj ili da ga preda kapetanu grada da on odluči kome dati posljednji zalogaj.

Oduči se za ovo drugo, ali prijedlog nešto izmijeni.

- *"Gospodar, evo ti dara mojega. Picoka sem donesla, med seбом ga podelite i kuražno se bijte"*, - reče starica.

Kapetan grada, zatečen ovim darom, našao se u dilemi. Kome je potrebniji? Gladnoj djeci ili borcima. Jednim pijetlom ne može se nahraniti stotinu gladnih ustiju, a moglo bi doći i do nesloge među ljudima koja je zbog gladi već bila načeta.

- *"Što ti bako predlažeš, starija si od nas, pa nas ti savjetuj"*- upita kapetan grada staricu.

- *"Imaš prav gospodar, premalo je to mesa za se kuražne branitele naraniti. Najbojle bi bilo da ga na turski tabor spucaš, nek misle Turčini da smo i preveć siti kad im picoke ičemo, pa bo morti niova opsada i naš jad prestala"*, zaključí mudra starica Jaga.

- *"Starica mudro govori. Ispalimo pijetla na begov šator. Hajde, brže momci, barut, kudelju, dobro to uredite jer nam je to posljednja nada. Hajde, pali fitilj!"*

Sve oči branitelja uprte su u pjetlića koji bi trebao spasiti njihovu sudbinu, u jedini zalogaj što je ostao u gradu, no i njega se valja odreći ne bi li obmanuli tiranina, koji kao lešinar bdije nad svojom žrtvom. Ispale topovskim hicem pjetlića u turski tabor.

- *"Beže, tako mi Kurana, kauri poludješe. Ovaj čas pade u naš logor horos! Evo, pogledaj ga!"*

Zaprepašteni Ulama - beg samo što ne poludi od bijesa.

- *" Ma koji je šejtan tim Đurokima. Oni i nakon toliko vremena imaju još hrane da nas njom gađaju! Oni se to meni rugaju ! Meni, velikom Ulama-*

begu. Šejtan vas odnio prokleti Đuroki, nek ste prokleti i vi i vaša djeca, do vijeka se zvali Picokima!

- *Vi niste ljudi, vi ste Picoki!*

Omere, Suljo, Ahmete, vojsko dižite šatore i idemo s tog prokletog mjesta gdje nas pilićima gađaju.

Diž` se, spremaj topove! Ostavi to, zapali! Na konje! Pokret! "

I diže se silna turska vojska pod bedemima Đurđevca, a neosvojeni grad, spašen hrabrošću branitelja i lukavošću starice, ostao je i dalje prkoseći neprijatelju.

Vidjevši da Turci odlaze, u gradu nastava prava radost i oduševljenje.

Sloboda se ponovno osmjehnula u plodnoj ravnici. Ponovno je ralo okretalo masne brazde, a pjesma kopača odjekivala Podravinom.

Tako priča legenda. Priča o borbi koja je bila istinita. O starici s njenim pjetličem, mudrosti i hrabrosti Podravaca.

Mnogo je stoljeća minulo od ovog legendarnog događaja. Mnogo je ratova i tuđinskih vojski pregazilo Podravinu, no stara utvrda još uvijek nijemo prkosi zubu vremena.

Stoji kao spomenik slavne epopeje borbe naših pradjedova.

Tekst: Martin Mihaldinec, Zdravko Šabarić

Oblikovanje: Zdravko Šabarić

Ilustracije: Josip Turković (slike), Zdravko Šabarić (crteži)

Fotografije: Foto studio Siniša, Đurđevac

Lektura: Anica Šabarić

Naklada: 500 primjeraka

PRILOG BR. 2

Poreč

Intervju s bivšom stanovnicom grada Đurđevca, Melitom Horvat

Razgovor je vođen u Poreču 7. siječnja 2017. g.

1. Kao nekadašnja stanovnica grada Đurđevca, jeste li od malih nogu upoznati s Legendom o Picokima?

Naravno. Ta je Legenda dio naše tradicije. Nažalost, zbog određenih okolnosti sa svojih 18 godina preselila sam se iz Đurđevca ovdje u Poreč, no itekako se sjećam dana kada su mi baka i djed po prvi puta ispričali ovu Legendu. Sjećam se onog žara u velikim bakinim očima kada se posjela pokraj mene i počela mi pričati ovu prekrasnu, za nas, vrlo bitnu i nezaboravnu Legendu. Historijska Legenda bila je ispričana s toliko entuzijazma, toliko ponosa, kojeg je veoma teško zaboraviti.

2. Jesu li Vas roditelji, bake i djedovi vodili u stari grad Đurđevac kako bi Vam mogli bolje predočiti samu Legendu? Ili je to ipak bila samo priča prije spavanja?

Svakako, moji roditelji nisu htjeli da se ta priča zaboravi, pa smo kao obitelj često odlazili do starog grada te zajedno provodili nedjeljno poslijepodne uživajući u prirodi i historijskoj važnosti našeg grada. Dakako, stari grad tada nije izgledao kako izgleda danas. Mnogo se stvari promijenilo, pa i sama Utvrda je mnogo puta renovirana otkad se sjećam nje kao malo dijete. Nikada neću zaboraviti kako sam primila majčinu ruku da me vodi i ponovno ispriča Legendu, a tek njezin čvrst stisak i ponosan glas učinio me tako sretnom... Jednostavno nezaboravni trenuci mojeg djetinjstva... Pomalo me već hvata nostalgija.

3. Nastavljate li i Vi, kao i Vaši roditelji, tradiciju te ponosno prenosite Legendu i na svoje dijete?

Naravno. Sa svojim djetetom i mužem često odlazim u svoj rodni kraj te im s velikim entuzijazmom ispričam ponovno ovu Legendu. Nažalost, zbog posla i mnogih obaveza često budemo spriječeni u tom naumu, ali svakako se trudimo da to bude barem jednom godišnje.

4. Sjećate li se možda jeste li o toj Legendi govorili i u odgojnim ustanovama, te smatrate li da je još uvijek bitno da odgojitelji i učitelji u svakodnevnoj interakciji s djecom potiču razgovore na tu temu, odnosno da ih podsjećaju na njihovu bitnu prošlost?

Moram Vam priznati kako se naša učiteljica nije veoma osvrnula na tu temu, iako smo mi to tražili od nje. Smatram kako je režim u školama tada bio malo drugačiji, zapravo mi kao djeca nismo mogli puno utjecati na ono o čemu se učilo. No, također smatram da se to vrijeme promijenilo te volim misliti kako današnji odgojitelji i učitelji itekako inzistiraju na ovakvim stvarima, naravno pritom i slušaju svoju skupinu djece te na neki način pokušavaju im ispuniti sve želje što se toga tiče.

5. Činite li i Vi nešto kako se Legenda ne bi zaboravila?

Naravno. Kao što sam već spomenula, svoje sam dijete naučila o važnosti ovog događaja te čvrsto vjerujem kako će i on nastaviti nezaboravnu tradiciju i kako će i on na krov svojeg budućeg doma ponosno postaviti velikog picoka, te time učiniti nas, njegove roditelje, veoma ponosnima. Također, iako više nisam službena stanovnica grada Đurđevca, u srcu ću to uvijek ostati, jer ipak dom je dom, djetinjstvo se jednostavno ne zaboravlja.

PRILOG BR. 3

Đurđevac

Intervju s ravnateljicom Dječjeg vrtića Maslačak, Martinom Repić

Razgovor je vođen u Đurđevcu 29. prosinca 2017. g.

1. Recite nam nešto o sebi i svom radu u vrtiću.

Po zanimanju sam odgojitelj predškolske djece sa osam godina radnog staža u raznim dobnim skupinama djece, a od 1.07.2015. radim na mjestu ravnateljice DV Maslačak Đurđevac. Tijekom svog redovnog školovanja, prakse i zaposlenja, nakon završenog studija krenula sam razmišljati kako da još steknem dodatna iskustva u radu s djecom, komunikaciji s roditeljima, ali i usavršavanju sebe kako bih što kvalitetnije mogla obavljati ovaj posao. Prva stepenica u radu su bila stručna usavršavanja u Udruzi Krijesnice Čakovec. Na raznim stručnim skupovima, radionicama i druženjima s odgojiteljicama, stekla sam veliko iskustvo kako pristupiti djeci prilikom prvog dolaska u vrtić, djeci s teškoćama u razvoju, u raznim nepredviđenim situacijama koje se često dogode, te kako pristupiti roditeljima koji svakodnevno svoje najveće „bogatstvo“ ostave i do deset sati u vrtiću.

Sve to me potaknulo da nakon određenih godina rada u skupinamakrenem na drugu stepenicu i postanem ravnateljica. Sadašnjih tri godine iskustva u vođenju vrtića s kolektivom od 36 djelatnika i sveukupno 280 djece potiče me da u svom radu budem što temeljitija, tolerantnija, profesionalnija i da me pokreće za nove izazove. Slijedeći izazov ili kako sam spomenula prije u tekstu, stepenice, sada 3. stepenica je upis na diplomski sveučilišni studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu. Nakon te stepenice, vjerujem da će se stvoriti nove koje će biti još veći izazovi.

2. S obzirom da je vaš grad bogat nematerijalnom kulturnom baštinom, na koji način potičete odgojiteljice na rad bogat kulturom?

Upoznajući kulturu, običaje i kulturnu baštinu đurđevačkog kraja u svakodnevnom radu s djecom potičem odgojiteljice da kroz razne aktivnosti uključe djecu da što bolje upoznaju kraj u kojem žive, da nauče zašto je njihov grad i mjesto specifično kako bi u budućnosti znali poštivati druge kulture, druge običaje i na kraju voljeti svoj identitet i mjesto odakle su.

3. Koje vrtićke programe provodite za razvoj kulture i upoznavanje kulturne baštine?

Rad u vrtiću „Maslačak“ Đurđevac donio mi je nova poznanstva, nove ideje te smjernice za rad. Upoznavajući đurđevački kraj koji dosada nisam upoznala ni znala, potaknuo me na razmišljanje i osmišljavanje raznih program za djecu koji se sada provode. Prvo što sam u suradnji s odgojiteljicama osmislila je bio Etno-tradicijski program u kojem djeca uče o kulturi, kulturnoj baštini, prirodi, okolišu i običajima kraja u kojem žive te narodne pjesme i ples specifični za đurđevački kraj. Mišljenja sam da djeca prvo moraju dobro upoznati mjesto u kojem žive, njegovu kulturu i baštinu, prihvatiti, zavoljeti i poštivati mjesto gdje jesu, da bi mogli poštivati tuđe.

4. Smatrate li da djecu treba konstantno upoznavati sa, ne samo kulturom svojeg kraja, nego i tuđeg zavičaja?

Smatram da je vrlo važno da djeca od najranije dobi upoznaju, nauče i zavole kulturu svog grada ili mjesta u kojem žive kako bi mogli upoznati druge kulture, običaje i kulturne baštine. Potaknuti našim etno-tradicijskim programom, upoznavanje djece s kulturom, običajima, plesom i pjesmom, te vrlo uspješnom povratnom informacijom roditelja i zadovoljstvom djece krenuli smo pedagoške godine 2016./2017. u projekt *Say hello to the world* gdje su djeca suvremenim načinom komunikacije, skype-om, razgovarala s djecom u Sloveniji te raznim aktivnostima upoznivali kulturu drugih naroda. Tim projektom vrtić „Maslačak“ Đurđevac dobio je status Tolerantan vrtić. Također brigom o okolišu, svjesnosti

štetnosti otpada i kako ga reciklirati, sadnjom cvijeća i drveća na vanjskom dijelu vrtića te izgradnjom eko vrta, vrtić „Maslačak“ 2017. godine dobiva status Eko-vrtića.

5. Za kraj, imate li neki savjet za buduće odgojitelje?

Moj savjet za buduće odgojitelje je: Budite ustrajni, sigurni u sebe, svoje znanje, svoje sposobnosti i svakodnevno učite, istražujte, radite za dobrobit zajednice u kojoj živite i djece jer sve što se postigne u najranijoj dobi to je odraz onog što će u budućnosti djeca prenositi na nove naraštaje.

PRILOG BR. 4

Đurđevac

Intervju s odgojiteljicama Dječjeg vrtića Maslačak, Dianom Bolteković Tkalec, Slavicom Islam, Sabinom Stanešić, Valentinom Magdić, Ivanom Fucak, Ljiljanom Lenardić i Marinom Kiš

Razgovor je vođen u Đurđevcu 29. prosinca 2017. g.

1. Recite nam nešto o sebi i svom radu u vrtiću

- Radim 10 godina kao odgojitelj i jako volim svoj posao. Da biram ponovno izabrala bih isto.
- Radim u odgojno-obrazovnoj ustanovi preko 10 godina i svoje zanimanje ne bih nikad mijenjala.
- Dugo radim u ovom vrtiću, ove godine bit će mi 35 godina staža i nastojim sve vrijednosti iz svog doma i obitelji prenijeti u svoj rad, a u samom radu nastojim pratiti i sudjelovati maksimalno u odgoju i obrazovanju naše djece.
- Volim svoje zanimanje i svoj posao. U svom radu imam afiniteta za glazbu, ples i likovno izražavanje. U mom radu je to i prepoznato pa sam tako postala voditeljica Etno-tradicijskog programa u dječjem vrtiću.
- Radim posao koji me ispunjava iako ponekad zahtjeva mnogo truda, ulaganja i davanja sebe. Sve se to vrati kroz dječji osmijeh i njihovu radost koja je neprocjenjiva jer se ne može mjeriti s ničim.
- Odgojitelj sam djece rane i predškolske dobi, radim u dječjem vrtiću već 32 godine. Sada radim u skupini u dobi od tri do četiri godine djetetova života
- Odgojiteljica sam u našem vrtiću s petogodišnjim radnim stažem, što nije puno, no znanje, vještine i iskustvo koje sam ovim radom dobila je veliko.

2. S obzirom da je vaš grad bogat nematerijalnom kulturnom baštinom, na koji način upoznajete djecu s njom?

- Razgovorom o običajima prilikom obilježavanja blagdana, fotografijama iz prošlosti, posjećivanjem naših kulturnih znamenitosti.
- U našem gradu imamo razne kulturne građevine koje se povezuju s tim događajima, a u vrtiću također imamo Etno-tradicijski program za naše polaznike, te folklor.
- Čestim razgovorima, posjećivanjem znamenitosti, šetnjama...
- Šetnjama, razgovorom, posjetima, pričom kroz slikovnice, fotografijama...
- Posjećivanjem muzeja, izložbi, sudjelovanjem u raznim kulturnim događajima u organizaciji Grada, čitanjem slikovnica, gledanjem DVD-a Legende o Picokima.
- Gledanjem nastupa naših prijatelja iz Etno-tradicijskog programa, slušanjem pjesama iz uprizorenja, pjesmom, plesom, razgovorom o njihovom osobnom doživljaju viđenog, crtanjem kulturnih znamenitosti (Stari Grad).
- Sa djecom vrlo često odlazimo u šetnje i posjete Starom Gradu, Muzeju Grada Đurđevca, nekoliko puta posjetili smo i naš Interpretacijski centar Picokijade, te smo redovni i česti gosti na našim gradskim manifestacijama. Sve nabrojano uvijek popratimo odgovarajućim i djeci zanimljivim aktivnostima.

3. Što vas je potaknulo da te povijesne događaje predstavite djeci?

- Očuvanje običaja našega kraja, poštivanjem tradicije.
- Mi sa svojom „Legendom o Picokima“ upoznajemo od malih nogu. Roditelji, odgojitelji, učitelji svake godine nadograđuju i nadopunjuju znanje o Legendi.
- Pošto sam jedna od autorica „Dječje Legende o Picokima“, željela sam da djeca od malena glume i kroz glumu i sudjelovanje u scenskom prikazu uče o nematerijalnim vrijednostima svoga kraja.
- Njihova saznanja i informacije dobivene u obitelji koje mi podržavamo i proširujemo.

- Mijenjamo se brže nego što mislimo, stoga jednostavno treba „stat“ i ne dopustiti da povijest grada u kojem živimo ode u zaborav.
- Interes djece, neka od njih su već imala iskustva sa scenskog uprizorenja, razvijati pozitivne osjećaje i ljubav prema običajima, razvijati osjećaj pripadnosti i ponosa zbog pripadnosti gradu u kojem živimo, spoznati da smo mi potomci „Picoka“, mi smo „Picoki“.
- Povijesni događaji su vrlo važni za djecu, a i zanimljivi, pogotovo „Picokijada“. Vole slušati priče, legende o Sv. Jurju-zaštitniku našeg Grada.

4. Kojim ste se metodama koristili u radu za upoznavanje djece s Legendom?

- Prepričavanje Legende o Picokima (usmena predaja), slušanje snimaka, gledanje fotografija, gledanje scenskog prikaza Legende, sudjelovanjem u manifestacijama, čitanjem knjiga i slikovnica, posjetom Interpretacijskom centru Picokijade.
- Raznim pričama (usmena predaja), slikovnicom Legende o Picokima“, kratkim filmovima ranijih scenskih prikaza, sudjelovanjem djece u „Maloj Picokijadi“.
- Sve metode su rada su podjednako uključene u promociju i upoznavanje djece s našom Legendom, a isti tako kroz Etno – tradicijski program u kojem je Legenda vrlo zastupljena i u kojem sam jedna od voditeljica.
- Vizualno, pa i samim sudjelovanjem u programu Picokijade.
- Metodom projektnog planiranja aktivnosti.
- Posjetom utvrdi Stari Grad, fotografijama, čitanjem slikovnice Legenda o Picokima, likovnim izražavanjem-crtanje, gradnja neoblikovanim materijalom, slušanjem glazbe i plesnim pokretima.
- Najčešće im čitamo i prepričavamo Legendu i anegdote koje popratimo odgovarajućim slikama i plakatima. Djeci nudimo materijale za likovno izražavanje (izrada maketa utvrde Stari grad, modeliranje glinamolom, slikanje temperom). Slušamo i gledamo slike „Male Picokijade“ u izvedbi naših starijih skupina, često se izvode i kratke dramatizacije na temu naše kulturne baštine.

5. Na koji način su djeca reagirala na upoznavanje nematerijalne kulturne baštine svoga grada? Jesu li imali neko predznanje?

- Djeca su pokazala zanimanje, želju za sudjelovanjem u scenskom prikazu, glume, plešu, već samim rođenjem postaju „Picoki“.
- Naravno da znaju da su „Picoki“. Djeca kroz rast i razvoj nadopunjuju svoje znanje i šire spoznaju o životu, legendama i običajima našeg Grada.
- Naša djeca imaju veliko predznanje jer su svi ponosni što su dio tradicije i kulture naše đurđevačke Podravine.
- Imali su predznanje, reagirali su pozitivno i tražili dodatne informacije.
- Reagiraju znatiželjom, oduševljenjem, a predznanje imaju od svojih roditelja, baka i djedova.
- Reakcije su bile: radost, veselje, potreba za prepričavanjem svojih iskustava.
- Djeca imaju predznanja, odmalena kod kuće slušaju od svojih ukućana poznatu legendu o Đurđevčanima i Turcima i ispaljenom pijetlu. Reakcije djece su pozitivne.

6. Smatrate li da djecu treba konstantno upoznavati sa, ne samo kulturom svojeg kraja, nego i tuđeg zavičaja?

- Da, povremeno
- To je jako važno kako bi upoznali i usporedili običaje i kulture drugih zavičaja
- Djecu treba upoznavati i sa kulturom tuđeg zavičaja da im se vidici prošire i da ne ostanu samo u tradiciji kraja u kojem žive.
- Bližeg zavičaja da.
- Da, baš zbog ubrzanog načina života. Ne smije se dopustiti da kultura našega i tuđih zavičaja padne u zaborav.
- Naravno da treba-svaka nova spoznaja nas obogaćuje.
- Naravno da treba. Smatram da je to od izuzetne važnosti i da svako dijete treba znati svoju (pa čak i tuđu) kulturu i običaje te je čuvati i dalje prenositi na druge generacije i njegovati ljubav prema kraju u kojem žive i time razvijati svoj kulturni identitet.

7. Za kraj, imate li neki savjet za buduće odgojitelje?

- Vrijedno je i potrebno isticati, voljeti, promicati i živjeti kulturu i običaje svog kraja.
- Ovo zanimanje se radi sa puno srca i ljubavi!
- Savjet: držati se onog što se uči i nauči tijekom studija, u radu biti savjestan, držati se tradicije, ali i širiti vidike kod djece da postanu odgojeni, svestrani mladi ljudi, puni kreativnosti, ideja i ljubavi.
- Svaki odgojitelj bi trebao djeci pružiti informacije i saznanja o njihovom mjestu, gradu, zavičaju i običajima.
- Odgajajući djecu dobivamo jedinstvenu priliku da i sami ponovno odrastemo upravo zato što djeca posjeduju vrijednosti koje je danas iznimno teško pronaći u odraslima.
- Oslušajte interese djeteta, ponudite bogatstvo poticaja, podržavajte znatiželju i kreativnost, podržavajte estetske osjećaje djeteta i osjećaj pripadnosti mjestu u kojem djeca žive.